Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lokalhistorisk Forening for Klejtrup sogn

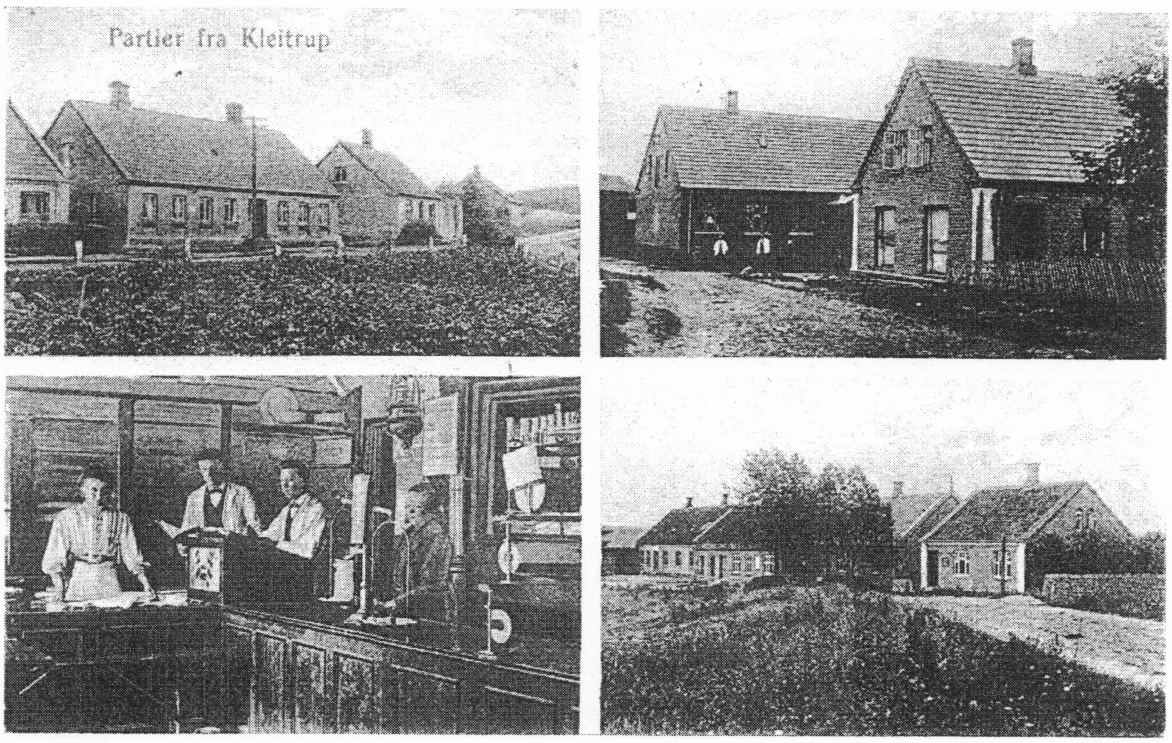

2002

Indholdsfortegnelse

Indledning ..... side 2
Den årlige udflugt ..... side 4
Da det danske politi blev interneret ..... side 5
På byvandring ..... side 10
Thelna – møbelfabrikken overfor hotellet ..... side 11
Minder fra Klejtrup som ung mand for 60 år siden ..... side 20
Det stod der i avisen ..... side 24
Hvor er dette motiv fra ? ..... side 27
Mine bedsteforældre – Familien Repholtz ..... side 28
Gamle Klejtrup ..... side 30
Frisørsalonen på Skårupvej 8 ..... side 32
Året der gik ..... side 41
Gamle protokoller ..... side 41
Fakta om foreningen ..... side 42

Vidste du, at det i år er .....

- 800 år siden af Valdemar Sejr blev konge, og vi fik Jydske Lov?
- 450 år siden at Odd-Fellow-palæet blev bygget?
- 400 år siden at forordningen vedr. værnepligt trådte i kraft?
- 70 år siden at nazi-partiet DNSAP blev stiftet?
- 60 år siden Stauning døde og kong Christian X styrtede med sin hest?

Forsidefoto:
Postkort med billeder fra Klejtrup

Trykning: Lokalhistorisk Forening i Klejtrup
Redaktør: Ragna Kolind
Redaktionelle medarbejdere: Birthe Ømark og Allan Lonsdale

Kalenderbladene er igen vendt for et helt år, og det er tid til at udsende årshæftet fra Lokalhistorisk Forening i Klejtrup.

År 2001 blev et meget betydningsfuldt år for foreningen og et travlt år for bestyrelsen. Vores længenærede ønske om bedre lokaler til vores arkiv blev opfyldt, og vi har nu fået dejlige forhold omkring arkivet i det nye Senior- og Aktivitetscenter i Klejtrup.
Flytningen gav samtidig anstødet til at få alle vore arkivalier m.m. registreret. Vi indkøbte et elektronisk arkiveringsprogram, hvor de fleste af vore ting nu er registreret. Og jer, som har besøgt arkivet, har måske fået vist programmet, hvor man kan søge om hvad som helst – et navn, et firma, en begivenhed el. lign. Derefter kan man se, hvor i arkivet vi har noget om den ting, der er søgt på – hvis vi har noget.

Alle arkivalier er desuden blevet ordnet i kasser og på reoler sådan, at det skulle være nemt at finde frem til ønskede oplysninger.

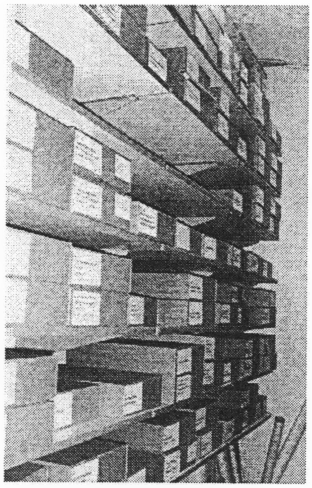

Det har været et stort stykke arbejde at få alle tingene på plads, få anskaffet møbler, edb osv. og få alt indrettet, få billeder hængt op m.m. Åbningstiderne har også forsøgsvis været udvidet til to gange om ugen – onsdag eftermiddag og torsdag aften. Og det har selvsagt også krævet øget frivillig arbejdskraft.

Sideordnet har der i efteråret været afholdt læsekursus i gotisk skrift – ledet af Holger Helbo. Hver torsdag eftermiddag har et hold øvet sig i at læse vanskelig håndskrift fra fordomstid og forsøgt at tyde "halv- eller heltyske" ord i de officielle skrivelser fra vore forfædres tid.

Alt dette har slet ikke kunnet lade sig gøre, hvis ikke bestyrelsen havde fået stor hjælp af trofaste hjælpere. Og her skylder vi specielt Birthe Ømark, Solveig Rask, Allan Lonsdale og Holger Helbo en stor tak for deres indsats.
Samtidig kan vi så igen nævne, at der også er brug for din hjælp – lille eller stor. Jo flere vi er om at samle materiale sammen, "opsnuse" lokalhistorisk stof osv. – jo mere materiale vil vi kunne få bevaret. Og en af de ting, som I alle kan være med til, er at fortælle andre om foreningens formål. Herved spredes kendskabet til arkivet sig som ringe i vandet, og det vil i mange tilfælde betyde, at vi bliver husket, når der skal ryddes op på gamle lofter, i gamle papirer osv.

At det virker med øget omtale har vi allerede et tydeligt bevis på. Inden for det sidste år har vi fået utrolig mange "gode sager". Det skal der lyde en tak for – det vil komme mange, mange mennesker tilgode – både nu og i fremtiden.

Som nævnt har vi fået mange gamle og bevaringsværdige ting – papirer, bøger m.m. – men vi går heller ikke af vejen for noget nyt. Og her vil vi nævne en enkelt ting, som er blevet skænket os i 2001. Tidligere Fristrup-dreng Børge Bertelsen, Kruså har skænket os sine erindringer – to store ringbind med tekst og billeder. Og tilmed to CD-Rom med det hele på. (se i øvrigt uddrag af disse erindringer senere i hæftet.)

Her skal lyde en dybfølt tak til Børge for det flotte stykke arbejde, som er af utrolig stor værdi for os. Det er netop på denne måde, man får historien givet videre.

Vi har fået skaffet endnu flere kirkebøger på microfilm. Vi råder nu over kopier af kirkebøger fra alle vore nabosogne i tidsrummet ca. 1700 til 1891 – Roum, Tostrup, Hvilsom, Snæbum, Hvornum, Lindum, Bigum, Vammen, Hersom og Bjerregrav. Og selvfølgelig har vi også vores egen – Klejtrup sogn. Dertil kommer folketællinger på CD-Rom fra hele landet. Så nu har du rig mulighed for at sidde på vores arkiv og studere slægtshistorie.
Så det er blot at komme i gang. Du vil kunne få hjælp på arkivet – vi viser dig gerne, hvordan du får taget hul på så spændende et stykke arbejde som slægtsforskning.

Billede fra det nye arkiv

Besøgstallet i arkivet er steget markant siden flytningen til det nye ældrecenter, og det er dejligt, at der kommer nogen og kigger på det materiale, som vi bruger tid på at samle og ordne. Det er jo det, der er meningen med det hele.
Også medlemstallet er steget. År 2001 har givet den største tilgang af medlemmer indenfor de sidste mange år. Vi kan sige velkommen i foreningen til:

Lilly Dalsgaard, Skelhøje
Kirsten Poulsen, Timring
Ingrid Bøgevig, Fristrup
G. G. Skøtt Christensen, Billund
Knud Dalsgaard, Hærup
Susanne og Freddy Nielsen, Klejtrup
Niels Klausen, Fredericia
Jens og Johannes Christensen, Klejtrup
Jens Nørskov, Fristrup

Inger og Egon Pedersen, Klejtrup
Henny Bülow Dyreborg, Herning
Anne Mette Andersen, Klejtrup
Karen Kristensen, Viborg
Jane og Jan Mortensen, Fristrup
Karin og Henrik Fjeldsted, Klejtrup
Gitte og Ib Kristensen, Klejtrup
Anni Latif, Roskilde
Holger Skammelsen, Hobro

Som det kan ses, er vore medlemmer spredt over hele landet. Derfor vil vi da også gerne være behjælpelig over for de af vore medlemmer, som bor udenfor sognets grænser. Mangler I oplysninger – eller er der billeder eller andet, som I kunne tænke jer kopier af, så ring eller skriv. Vi vil meget gerne hjælpe, hvor vi kan (se adresser/tlf.nr. bagest i hæftet).

Ligesom der har været tilgang af nye medlemmer, har vi desværre også måttet tage afsked med medlemmer, som døde i 2001. Bestyrelsen har kendskab til fire dødsfald blandt vore medlemmer i det forgangne år:

Inger Frandsen, Klejtrup
Gunni Hansen, Klejtrup

Arne Andersen, Klejtrup – tidl. Hejring
Ellen Bjærge Nielsen, Bjerregrav – tidl. Hejring

Æret være deres minde!

Sluttelig vil vi ønske alle vore medlemmer et par fornøjelige timer med læsningen af årshæftet, som denne gang er udvidet betydeligt. Vi er i besiddelse af så meget interessant læsestof på arkivet, at vi har valgt i år at gengive noget af det her i hæftet. Selvom vi har stort besøg på arkivet, er der jo mange af vore medlemmer, som har svært ved at komme hertil. Og derfor synes vi, at det kunne være på sin plads at "vise" noget af det her i årshæftet.
Og for I andre kan det måske være en appetitvækker til et besøg i arkivet.

P.b.v.
Ragna Kolind

Den årlige udflugt

Af Ragna Kolind

Igen i 2001 havde foreningen arrangeret en udflugt med historisk indhold. Turen gik til Gasmuseet i Hobro, hvor der også er et glaspusteri i tilknytning til museet.
Ca. 50 af vore medlemmer mødte op denne sommereftermiddag, og med hjælp fra dygtige guider fik vi gassens historie – vi så alle mulige gamle husholdningsredskaber/maskiner, så hvordan gassen blev fremstillet osv.

En god og lærerig eftermiddag, som sluttede med kaffe på Musikcafeen ved havnen. Bagefter forlængede enkelte af medlemmer turen med et besøg på Marine-museet – helt sikkert også et besøg værd.

Denne gamle gaslygte er også en af museumsgenstandene.

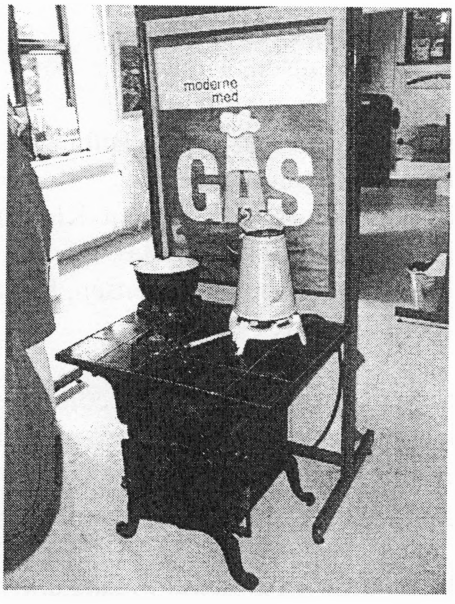

Dette gamle gaskomfur med Madam Blå er blot et af de mange eksempler, der er at kigge på fra gassens historie.

Da det danske politi blev interneret

Af Ragna Kolind

Tidligere politi- og modstandsmand **Børge Bertelsen** fra "Kærgaarden" (nuværende Ånsbjergvej 16) i Fristrup har som nævnt foræret arkivet et digert værk med sine erindringer fra 2. Verdenskrig. Erindringerne er skrevet ned umiddelbart efter krigen, og Børge og hans kone Agnes har siden bearbejdet materialet, så det nu er et værk spækket med kopier af relevante avisartikler, billeder m.m.

I sine erindringer beskriver Børge sin tid som soldat i Nyborg, hvor han var tjenestegørende og med i kamp, da det danske militær blev afvæbnet d. 29. august 1943 – hvordan han derefter kom ind i modstandsbevægelsen – blev reservepolitibetjent på det tidspunkt, da tyskerne tog det danske politi til fange – og senere igen aktiv i modstandsbevægelsen.

Erindringerne er skrevet utrolig livagtig, og med en intensitet som en bedre spændingsroman. Den jyske humor skinner også igennem, men hele tiden lurer alvoren lige under overfladen, og man får et meget nærværende billede af den fare, som mange danskere levede i under 2. Verdenskrig. Børge var flere gange midt i "brandpunktet", men det lykkedes ham at komme igennem krigen med både liv og helbred i behold, og han undgik – modsat en del andre i Klejtrup sogn – at blive taget til fange af tyskerne.

Børge Bertelsen var med i kampen mod tyskerne i Nyborg i 1943, og han er derfor dekoreret med "Erindringstegnet", som han her bærer ved sin nylig overståede 80 års fødselsdag i Kruså

På Børges tilladelse gengives her hans beretning om, da det danske politi blev interneret. Børge var på det tidspunkt (1944) tjenestegørende i Slagelse som reservepolitibetjent. 3 uger forinden havde han forladt politikasernen i Krogerup ved Helsingør, og han skriver:

"Vel ankommet til Slagelse blev jeg sendt på jernbanebevogtning igen. Skiftevis ved remisen, brovagt og patrulje. Man skulle være uhyre forsigtig, når man gik på jernbanen om natten; hvis man gik imod vinden, kunne man ikke høre toget, før det var lige bag en, og så kunne det let være for sent. Flere kollegaer landet over blev kørt ned og mistede livet på denne måde. Det eneste sted, der var til at gå, var faktisk imellem skinnerne. Vi sikrede os altid på jernbanestationen at få besked på, hvornår der skulle komme tog. Men alligevel skulle man være påpasselig, for det kunne ske, at der pludselig kom et særtog, oftest tyske troppetog.

Vi patruljerede altid sammen med en ekstraarbejder fra jernbanen; han kunne jo bedre end os afgøre, om der var foretaget noget usædvanligt ved jernbanen, f.eks. om der var fjernet bolter eller lasker.

Jeg hverken så eller hørte noget mystisk på mine patruljer, hvorimod et par kollegaer og en jernbanemand altid mente, at de kunne se eller høre noget mystisk; men det var vist kun, fordi de var nervøse og bange.

Børge Bertelsen som reservepolitibetjent

Når jeg gik så roligt, som jeg gjorde, så var grunden måske den, at jeg vidste, at danske sabotører ville skåne dansk mandskab og søge at stoppe evt. danske tog. Jeg var bevæbnet med karabin og ca. 20 skud. Jernbanemanden havde en signallygte og nogle knaldperler, så vi i givet tilfælde i en kritisk situation kunne stoppe et tog, som var vores største opgave; hvilket også var blevet stærkt understreget på skolen i København. Det ville jo være idiotisk at begynde en ildkamp med evt. sabotører, når vores sympati ubetinget var på deres side. Jeg tror i hvert fald, at jeg var en dårlig repræsentant til at passe på jernbanen i betragtning af, at jeg umiddelbart inden jeg blev ansat ved politiet, havde været med til at forberede engelsk sprængstof til planlagte jernbanesprængninger, men som

desværre aldrig blev gennemført, fordi tyskerne greb forstyrrende ind, eller manglende ordre fra højere sted.

Det er måske lidt overdrevent, at jeg ikke var bange, når jeg gik på vagt; for én gang var jeg i hvert fald bange, det skal indrømmes. Vor politiassistent var gået under jorden, efter at han flere gange var blevet passet op af mystiske personer, når han om aftenen tog hjem fra tjeneste. Der var ingen tvivl om, at det var tyskerne eller tyskvenlige personer, som var ude efter ham, hvad der for øvrigt også er indrømmet nu efter kapitulationen.

En aften, da jeg på vej til tjeneste kl. ca. 23 kom cyklende gennem det kvarter, som politiassistenten boede i, bemærkede jeg en bil, som ganske langsomt kom kørende ud fra en sidegade og fulgte efter mig. Det må lige bemærkes, at på daværende tidspunkt var det kun læger o.lign., der havde benzintildeling; bilen var benzindreven, men havde ingen lægekors.

Bilen passerede mig ganske langsomt og holdt så stille. Jeg var allerede blevet opmærksom på dens mystiske opførsel, men da vi endnu var i byen, passerede jeg den uden særlig agt. Da jeg fulgte hovedvejen ud af byen, blev jeg uhyggeligt til mode, da jeg konstaterede, at bilen langsomt fulgte efter mig og passerede mig langsomt. Jeg forsøgte at se nummeret på den, men det var usynligt. Bilen fortsatte med sin langsomme fart foran mig, til vi kom til byens udkant; så holdt den stille.

Mange tanker fór gennem hovedet på mig, mens jeg nærmede mig bilen. Skulle jeg vende om og alarmere politistationen? Nej, de ville måske bare grine af mig og tro, at jeg var bange.

Jeg tænkte på, hvordan tilfældige patruljerende politifolk var blevet skudt ned og dræbt af tyske håndlangere i Odense og København for kort tid siden.

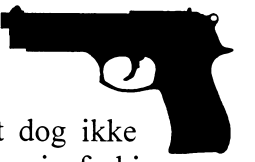

Jeg tænkte også, at selv om jeg fik et par kugler gennem kroppen, var det dog ikke sikkert, at jeg mistede livet. Med denne sidste optimistiske tanke vovede jeg mig forbi bilen. Jeg forsøgte forsigtigt at kigge ind ad vinduerne, men i det tætte mørke kunne jeg intet se. Jeg ventede faktisk, at der hvert øjeblik ville blive skudt på mig, men der skete heldigvis ikke noget; jeg priste mig lykkelig, da jeg så mig tilbage og konstaterede, at bilen vendte om og kørte tilbage til byen.

At det var tyske håndlangere, der var ude på rov, tvivler jeg ikke på den dag i dag; jeg tror, mit liv hang i en tynd tråd.

Tiden gik, snart var vi i september måned. Folk strejkede i Slagelse, som i de fleste andre af landets byer, for at demonstrere mod tyskernes voldshandlinger.

En dag, da jeg havde fri og tilfældigt gik en tur gennem byen, blev jeg vidne til et dramatisk optrin. Gaderne var fulde af strejkende mennesker. Der var udgangsforbud for de tyske soldater, men 3 – 4 befalingsmænd kom cyklende gennem gaderne, antagelig for at få et overblik over strejken. Folk råbte efter dem og stimlede sammen på gaden, så de næsten ikke kunne komme frem; så tog de pludselig pistolerne frem; så kunne det nok være, at folk flyttede sig.

Så kom den 19. september. Graugaard og jeg, der havde værelse sammen, havde været på nattevagt, så vi sov hele formiddagen. Da vi var ved at klæde os på for at gå hen og spise til middag, kom et

par kollegaer farende ind til os og fortalte, at tyskerne i samme øjeblik var ved at internere politiet, og at der blev kæmpet i Korsør og København.

Vi vidste ikke rigtig, hvad vi skulle gøre eller tro. Vi gik op i nærheden af politistationen; gå helt derhen ville vi ikke, da vi jo kunne forvente, at tyskerne ville komme for at tage politiet. Vi fik hurtigt at vide af folk på gaden, at der kun var én mand tilbage på stationen; han sad og ventede på, at tyskerne skulle komme og overtage det hele. Resten af styrken var taget hjem.

Der samlede sig efterhånden mange folk i nærheden af politistationen, og da tyskerne stadigvæk ikke viste sig, var der straks nogen, mest 16- til 18 års drenge, der skulle ind og se på den forladte politistation. Efterhånden fandt de på, at det dog i grunden var dumt, at lade tyskerne få alle de mange gode og rare ting, der var på stationen, så de begyndte at løbe med skrivemaskiner, telefoner osv., og da der først var én, der var begyndt, så ville de alle sammen have noget. Så kan det nok være, der kom gang i tingene; skabe og døre blev brudt op med magt, og næsten alt blev fjernet.

Pludselig blev der råbt: "Tyskerne kommer, tyskerne kommer", og det var rigtigt. 20 til 30 tyskere kom løbende alt hvad de kunne og omringede politistationen. Nogle af drengene nåede vist ikke at slippe bort; hvad der skete med dem, ved jeg ikke, for jeg var klar over, at nu var det alvor, og at det vist var bedst at komme hjem og få sit politiskilt lagt fra sig.

Der var på dette tidspunkt antagelig forsamlet over 100 mennesker ved stationen. Graugaard og jeg gik hjem, hvor vi gik i gang med at brænde de fleste af vore papirer, pakke vores uniformer ned i kufferterne osv. Mens vi var i færd med dette, ringede det kraftigt på døren, og jeg tænkte, at nu var det tyskerne, der kom efter os. Det viste sig heldigvis, at det var en kollega, som kom og spurgte, om han måtte få vore geværer til modstandsbevægelsen; det måtte han selvfølgelig gerne. Geværerne blev losset ind i en bil og kørt bort.

Andre Enkeltheder i de russiske Betingelser kendes endnu ikke i Stock-

nen og venstre Lunge. Hjertevirksomheden er tilfredsstillende.

Forordning

fra

den højere SS- og Politifører i Danmark vedrørende politimæssig Undtagelsestilstand

1. Der indføres med øjeblikelig Virkning politimæssig Undtagelsestilstand i Danmark.
2. Det danske Politi og C.B. Organisationerne med Undtagelse af C.B.U. er opløst med øjeblikelig Virkning.
3. Indtil en Omorganisation af det danske Politi har fundet Sted, overtages Opretholdelsen af den offentlige Ro og Sikkerhed af den tyske Besættelsesmagt.
4. Ulovlig Vaabenbesiddelse straffes med øjeblikelig Skydning.
5. Handlinger, som gaar ud paa at forhindre de til Genoprettelsen af den offentlige Ro og Orden trufne Forholdsregler, straffes strengt - i visse Tilfælde med Døden.
6. De Indgreb, det er blevet nødvendigt at foretage indenfor det danske Politi, vil blive ophævet, saa snart den normale Sikkerhedstilstand er genoprettet i København og Provinsen.

København, d. 19. Septbr. 1944.

Forordningen, som blev udstedt efter at tyskerne havde arresteret størsteparten af det danske politi og sendt adskillige i koncentrationslejr.

Jeg pakkede så min mappe med et par sæt undertøj, strømper osv. og forlod mit værelse med mit gamle legitimationskort i lommen, hvorpå der stod, at jeg var landmand; nu var jeg klar til at gå "under jorden".

En kollega og jeg cyklede en tur for at rekognoscere lidt, men selvfølgelig uden bagage. Da vi kom til udkanten af byen, blev vi stoppet af en tysk vagtpost, som forlangte at se vores legitimationskort, hvorpå der stod, at vi var landmænd, så han anede ikke uråd, og vi slap fint igennem. Da vi lidt senere kørte tilbage til byen, måtte vi igen vise kortet frem; vi var klar over, at alle veje til byen var besat af vagtposter. For alle eventualiteters skyld sov jeg hos bekendte i byen.

Næste formiddag kom en overpolitibetjent kørende rundt i byen på motorcykel til alle politibetjente med ordre fra politimesteren om, at vi skulle indfinde os på politistationen kl. 14 til konference med tyskerne.

Han fortalte, at hele aktionen mod politiet havde været en fejltagelse, og at vi skulle genoptage arbejdet. Den gang vidste vi ikke, at i samme øjeblik var mange gode kollegaer på vej til tyske koncentrationslejre med savn, lidelse og død.

Næsten alle kollegaer indfandt sig på stationen, hvor højtstående tyskere gav møde til konferencen. De forklarede, at aktionen mod politiet var en fejltagelse, og opfordrede os til at gå i arbejde igen, som de allerede var i flere byer, efter hvad de sagde. Politimesteren, en overpolitibetjent og politibetjent Daugaard forhandlede med tyskerne på hele styrkens vegne. Daugaard blev senere henrettet af tyskerne.

Resultatet af forhandlingerne blev, at vi skulle genoptage arbejdet, dvs. vi skulle dog kun administrere politistationen, fordi vi ikke måtte have skydevåben, og derfor nægtede af have patruljering på gaderne.

Politibetjentene måtte så finde sig i at aflevere deres pistoler. Politimesteren, der var temmelig meget tyskvenlig, foranledigede udarbejdet en liste over, hvem der havde afleveret sit skydevåben, og hvem der ikke havde.

Jeg, og en del andre reservepolitibetjente, der havde afleveret vore karabinere til modstandsbevægelsen, måtte for at redde pelsen sige, at vi havde vore karabinere
på stationen, og at de antagelig var stjålet af folk, der dagen før plyndrede den forladte station. På den måde klarede vi os fri; det var selvfølgelig spændende minutter, for havde tyskerne fået mistanke om, hvor vore geværer var, så var det nok ikke blevet hyggeligt for os.

Jeg skulle sammen med andre kollegaer begynde tjeneste kl. 18. Jeg mødte mod ordren i civil påklædning, fordi jeg ikke var særlig glad for situationen, fordi der gik rygter om, at mange politifolk allerede var sendt i koncentrationslejr.

Klokken 21 lukkede vi op for stationens radio for at lytte til den danske stemme fra London. Speakeren meddelte straks, at flere hundrede danske politifolk var ført til Tyskland. Vi følte os selvfølgelig skamfulde over, at vi havde været så ukollegiale at genoptage arbejdet. Vi blev hurtig enige om at nedlægge arbejdet og gå hjem.

Jeg aftalte med tre kollegaer, der også var fra Jylland, at vi næste morgen skulle mødes på jernbanestationen og forsøge at komme til Jylland.

Som aftalt mødtes vi på jernbanestationen ved 7-tiden, kun medbringende en lille taske med undertøj, strømper og toiletsager; så vi var klar til at gå "under jorden" for alvor. Det viste sig imidlertid, at togafgangene var uregelmæssige på grund af strejke, så det blev over middag, inden vi kom afsted.

Mens vi stod og ventede på toget i ventesalen, kom en tysk patrulje med skudklare geværer ind i salen og så sig undersøgende om. Jeg tror nok, at det gippede lidt i os alle fire; jeg gled straks bort fra kollegaerne og fandt mig en bænk, hvor jeg ivrigt gav mig til at læse i min avis og passede at brede den ud, så de ikke kunne se mig. Der skete heldigvis ingenting, og lidt efter kom toget, og vi rullede af mod Jylland.

Vi klarede stolt visitationen ved færgen med vore gamle legitimationskort. Selvfølgelig var det lidt spændende, for vi vidste jo ikke, om tyskerne havde vor fotografi fra vore ansøgninger, der lå på politigården i København.

Klokken var 3.30, da jeg nåede Hobro. Der var selvfølgelig ingen bil at få på den tid af natten, så jeg besluttede mig hurtigt til at gå hjem. Da jeg nåede et stykke ud ad Hørbyvejen, mødte jeg en tysk cykelpatrulje på 6 mand. Jeg var ikke sen til at dække mig bag nogle høje hække, så de opdagede mig ikke, og jeg nåede hjem i god behold."

På byvandring

af Ragna Kolind

Med Klejtrup sogns placering her midt inde i landet kan vi ikke byde på kanalrundfart, men vi kan da bevæge os rundt på gå-ben, og i dette årshæfte vil vi tage hul på en vandring gennem byen. For nogle af jer vil minderne vælte frem – I andre vil få en viden om byen, som I måske ikke havde – grundet jeres alder, eller at I måske er vokset op et helt andet sted i Danmark.

Vi vil prøve at fortælle "husenes historie" – hvad gemmer murene af minder? Hvem levede og arbejdede her? Og meget mere.
Vandringen vil ikke være en kronologisk beskrivelse - gade for gade, men vi vil hvert år udvælge et par adresser og kigge nærmere på dem.

I år starter vi med nogle erhverv og erhvervsejendomme – og vores første stop gør vi nede i nærheden af Søkroen:

Viborgvej 1 ses til venstre

Thelna – møbelfabrikken overfor hotellet

På hjørnet af Sandstræde og Viborgvej ligger den store fabriks-, forretnings- og beboelsesbygning. På husmuren står '1' – altså Viborgvej 1. Fabriksbygningen står tom, forretningen er blevet udstillingslokale for tidligere Klejtrup-dreng - ejendomsmægler **Ole Mortensen,** og beboelsen er indrettet i to lejligheder. Ud over sin størrelse må vi konstatere, at der må have været bedre tider for dette sted. Bygningerne er nogle af dem, der fortæller en lidt trist historie – nemlig erhvervs- og forretningslivets svære vilkår i vore landbysamfund.

I stedets "storhedstid" var der en betydelig møbelproduktion og en ret anseelig møbelforretning, og stedet har været arbejdsplads for mange Klejtrup-borgere gennem tiderne.
Stedet har "oplevet" op- og nedture, og der ligger faktisk en ret interessant historie her.

Virksomheden blev startet af **Sofus Bundgaard**, som var født og opvokset på Stubbegaard i Hersom. I 1905 blev han gift med **Kathrine Lemtoft** – opvokset på Hvolrisgaard. Såvel Kathrine som Sofus var på højskole i vinteren 1904/1905, og Sofus Bundgaard skriver følgende i sine erindringer om tiden herefter – og opstarten i Klejtrup:

"Vinteren led og vi nåede hen til April, hvor skolerne sluttede, og vi drog hjemad igen, optagne af det store spørgsmål at finde en plads at begynde forretning på og få udsigt til at gifte os, eller om vi igen skulde ud i en plads, hver på sit felt. Men foreløbig så vi tiden an, Kathrine hjemme i Hvolrisgaard og jeg hos Niels Smeds, hvor jeg lavede kommoder til pigerne.

H.C. havde lovet Kathrine 1000 kr., og jeg havde kun 2200 kr. , så der var ikke meget at starte med. Jeg blev tilbudt en ejendom og forretning i Skals og havde begge mine brødre og H. C. med der-

henne for at forhandle med ejeren – en tømmerhandler – og jeg var svært opsat på at købe den, men pengene var for små og ingen tilbød mig hjælp, så det måtte opgives.

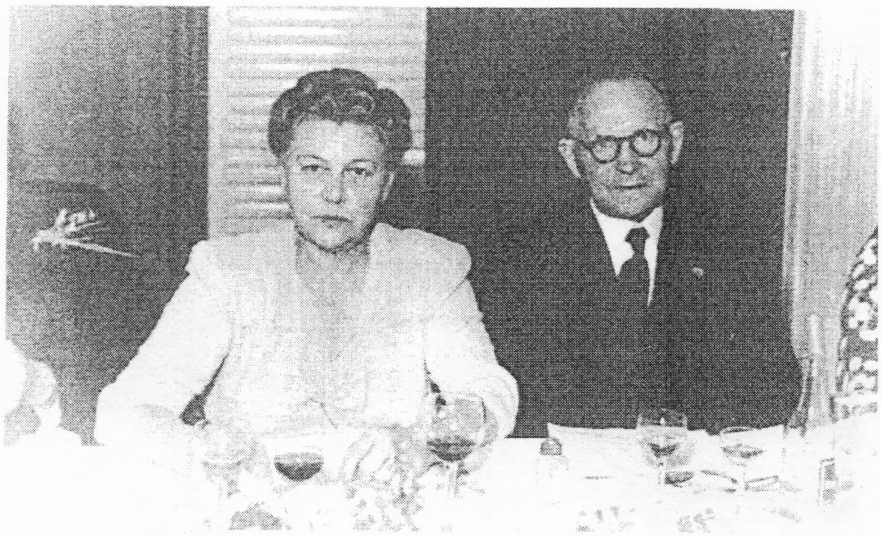

Sofus Bundgaard sammen med datteren Erna

Senere kom svigerfar Lemtoft i tanker om, at der kunne blive plads til os i Klejtrup, hvor vi kunne købe et hus med en stor grund og så begynde forretning der.
Jeg var betænkelig ved foretagendet, da der var en ung, dygtig snedker dernede, men Lemtoft mente ikke, at han kunne klare sig ret længe, og han var ikke så vellidt osv.

Resultatet blev, at jeg tog hen og så på det tilbudte hus, som jeg også syntes ret godt om . Sammen med Niels Palsgaard (red.: den gamle posthus-bestyrer) og Lemtoft handlede jeg med manden og købte ejendommen for 4.600 kr. med overtagelse den 15. Juli. Vi fik en slutseddel skrevet om handelen, og de to vidner skrev under til vitterlighed, men derefter bad manden om at måtte beholde slutsedlen for at tage en afskrift. Det mente de to gamle, forsigtige mænd, at der ikke kunne være noget i vejen for, og jeg var jo ung og blåøjet og ukendt med folks durkdrevenhed. Jeg fandt den hellige grav vel forvaret og rejste til Hvolrisgaard og fortalte, at nu kunne vi lave til bryllup når som helst, og det blev så fastsat til den 18. juli.

Men forinden skulle Lemtoft aftale med sælgeren om dagen for handelens endelige ordning ved udstedelse af skøde til mig, og det var manden også villig nok til, men kun på den betingelse, at jeg først kunne få ejendommen overladt den 1. november.

Det var jo en slem streg i regningen. Brylluppet var fastsat og kunne ikke laves om, og vi måtte så ty til min moders stue og opslå vor ægteseng der i de 3½ måned, hvori vi var blevet hjemløse.

Jeg fik så lov til at benytte Stubbegaards storstue til værksted, og her stod jeg så og lavede senge og bord og stole til vort kommende hjem, og jeg tog ud til min gamle mester Skov, og fik ham til at skaffe madrasser til sengene og stole til bordet. Samtidig talte jeg med ham om, hvordan jeg skulle få mine ting malet, og han anbefalede mig at henvende mig til en ung maler i Aalestrup, der malede for ham og som tænkte på at flytte til Møldrup til november. Det blev bestemt, at Skov skulle få

ham til at komme ud til Stubbegaard og se, om han kunne male tingene der, eller de skulle flyttes et andet sted hen.

En skøn sommerdag kom den unge maler så cyklende til Stubbegaard, og det var mit første møde med maler Nielsen.

Vi så på sagerne og fandt ud af, at han godt kunne male tingene derude, og i den tid det tog drøftede vi jo vore fremtidsudsigter. Han var ugift, men forlovet og havde kæresten i Nørager hos svogeren maler Aalkjær, og de ville jo gerne finde en plads med udsigt til en eksistens som maler og havde altså tænkt på Møldrup, men maler Nielsen var ikke så glad ved udsigterne, da der jo var en maler i forvejen, og den nye ville blive henvist til at støtte sig til snedker Skov og hans arbejde og anbefaling, og så var maler Nielsen også bange for, at han også ville bestemme priserne.

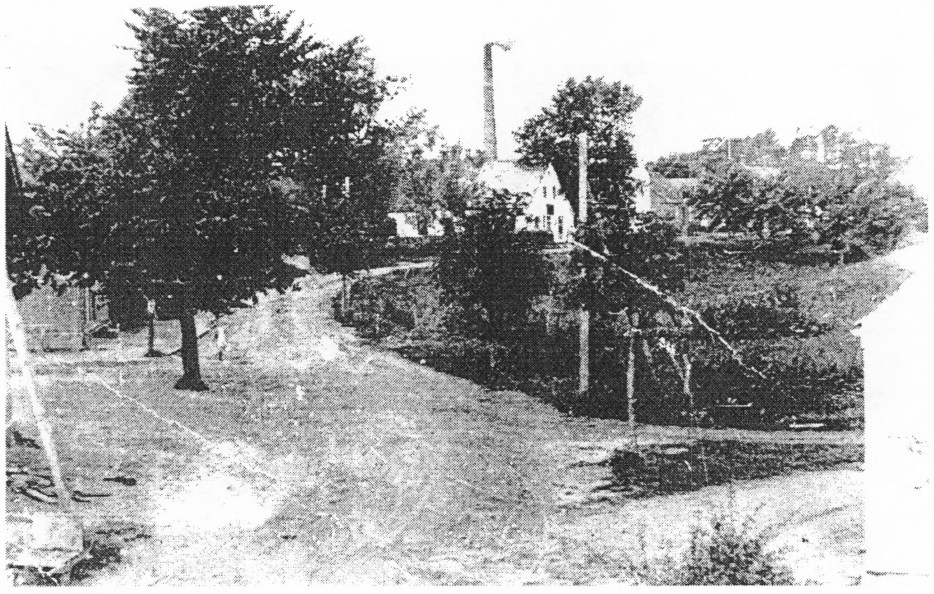

Der var ikke mange huse i Klejtrup på det tidspunkt. Her ses nuværende Søvej til højre i billedet, købmandgården midt i billedet og til venstre anes lige spidsen af et tag – det må nok være taget på det hus, som Sofus Bundgaard købte.

Vi drøftede stillingen ret indgående, og jeg tillod mig at henlede opmærksomheden på Klejtrup, og om han ikke mente, at der var en mulighed. Jeg ville gerne have en maler til Klejtrup, da jeg var inde på at ville fremstille malede møbler, der solgtes meget i denne tid. Resultatet blev, at han ville tale med sin kæreste om sagen, og hvis hun kunne tænke sig at bo i Klejtrup, skulle jeg i sommerens løb bygge et lille værksted og leje ham et værelse, indtil han kom så vidt, at han selv kunne få bygget.

Og så mødtes vi da en dag i Klejtrup. Malerne Nielsen og Aalkjær samt Nielsens kæreste kom kørende i et lille enspænder-køretøj fra Nørager, og vi gik rundt i det lidet, der var af by i Klejtrup anno 1905 og drøftede fremtidsudsigterne, og enden blev, at jeg skulle bygge værksted, så vi begge kunne starte den 1. november."

Brylluppet blev holdt, og Sofus Bundgaard og Kathrine kunne starte på et langt og arbejdsom liv. Bundgaard skriver videre:

"Som nævnt flyttede vi efter brylluppet over til mor i hendes små stuer i Stubbegaard. Jeg fik lov at stå i storstuen og lave vore nødvendigste møbler, og Kathrine gik mest over til Hvolrisgaard og hjalp til der. Men da 1. November kom var huset i Klejtrup ryddet, så vi kunne flytte ind. Jeg havde i sommerens løb bygget et lille malerværksted ved kærvejen, og allerede den 2. November kom maler Nielsen kørende med et lille flyttelæs fra Nørager og tog det i brug, samtidig med at han blev indlogeret hos os i et af de mange små værelser, huset var indrettet med.

Allerede dagen efter begyndte han at skrabe skidt af gulve og vægge, male og tapetsere for at gøre to stuer beboelige – i de andre rum måtte Mor selv muge ud. Jeg gik i gang med at indrette værksted i østenden af forhuset, baghuset bestod kun af et halvtag til vaskehus, brændsel og latrin.

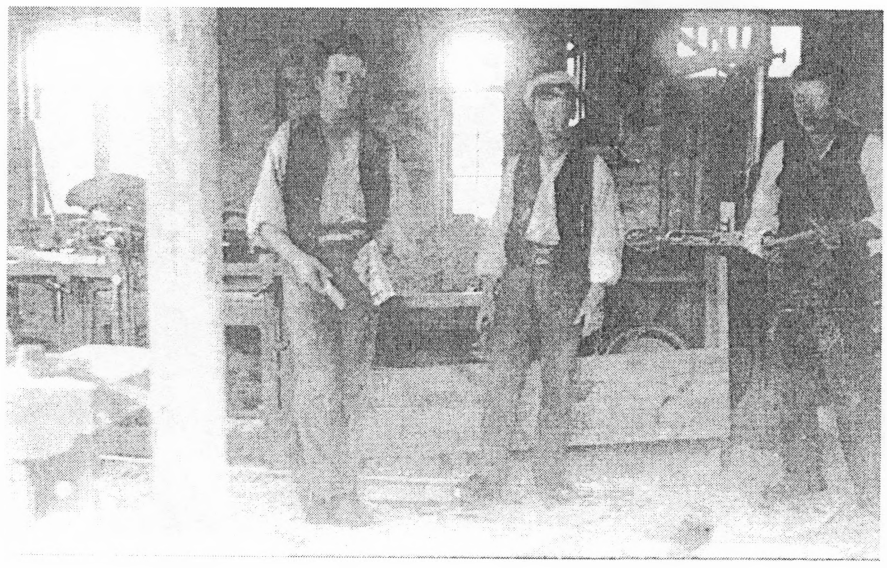

Svende hos Sofus Bundgaard i 1910. Fra venstre er det Clemmensen gift med fru Bundgaards søster, Johannes Garnæs Petersen og Niels Bundgaard (Sofus' bror)

Min første bestilling fik jeg fra mølleejer P. Hermansen – en kasse til vejning af svin – den kom på i alt 8 kr.
Senere fik jeg lidt reparation i Købmandsgaarden og antog to landevejssvende – den enes arbejdsseddel gik helt til datoen den 38. November. De rejste igen inden jul.

Ved nytårstid fik vi besøg af P. Hansen og Betty Davidsen, og det blev bestemt, at han skulle komme hertil om ved 1. Februar.
Den gang lå der to byggegrunde mellem forhuset og Palsgaards have (red.: nuværende Viborgvej 3, 5 og 7). Lemtofts ville gerne købe den nærmeste og have mig til at bygge et hus derpå til dem snarest mulig (red.: Det der nu er Brüld's kiosk). Det var begyndelsen til mit husbyggeri i Klejtrup.

Men efterhånden blev det en travl sommer. Jeg fik en svend mere, og den 4. Maj 1906 kom min første lærling "Johannes fra Siir".

Den 10. Maj blev vores datter Ragna født. Dagen efter kl. 4 om morgenen begyndte P. Hansen og jeg at lægte Lemtofts hus.
Sommeren 1906 var meget varm og tør, og vi fik meget arbejde færdig, men samtidig begyndte jeg at få vrøvl med maven, så det kneb noget at holde ud og rigtig nyde glæden ved arbejdet.

I sommeren 1907 blev Peter og Betty gift, og det blev aftalt, at vi skulle indgå et kompagniskab og få bygget et værksted og søge at få lavet et maskinsnedkeri.
Vi fik dog ikke bygget denne sommer men først vinteren og foråret 1908, og samtidig byggede jeg hus til maler Nielsen (red.: Det gule hus, der lå på Viborgvej 5, men som nu er fjernet). P. Hansen indskød 1000 kr., og vi købte nogle brugte maskiner fra en falleret snedkerforretning i Skals. De stod i et skur – halvvejs i vand, så vi havde et stort arbejde med at få dem taget op, flyttet hjem og gjort rene. Ved flytningen fik vi stor hjælp af svoger Niels Smed. Han overlod os både hest og vogn til transporten. Som trækkraft købte vi en gammel ombygget gasmotor i Aars. Den fragtede bror Kresten fra Møldrup til Klejtrup for os. Det hele blev færdig og indviet ved fremstilling af snedkerarbejdet til en ny brugsforeningsbygning i Sdr. Onsild. Vi kørte med det sidste læs den 4. November, og natten derefter udbrød der brand i maskinværkstedet, som vi dog fik slukket ved egen hjælp, men alle maskiner måtte istandsættes på ny.

Det gik ikke så godt med samarbejdet mellem P. Hansen og mig – måske rettere Betty – og forholdet blev hævet. De flyttede derefter til Hasselager og kom ind i et lignende forhold der.

Mine faste medarbejdere var herefter Johannes og Clemmensen, samt en tømrer Jørgensen fra Aale, men han rejste i foråret 1909 til USA. I sommeren dette år cyklede maler Nielsen, H. C. og jeg til landsudstilling i Aarhus, og jeg besøgte P. Hansen i Hasselager, men jeg forstod da allerede, at flytningen var noget af en skuffelse for dem, og allerede i 1911 kom de tilbage til Klejtrup, og han kom så på værkstedet som almindelig svend.

I efteråret 1912 solgte den forening, der ejede Klejtrup Afholdshotel dette til "Spillenmaseme" Niels Vad, og om sommeren 1913 byggede jeg så den nye sal for ham. Samme sommer nedbrændte Jens Nørskovs gård i Fristrup, som jeg også fik arbejde med genopbygningen af. Der var altså travlhed."

Sofus Bundgaard havde altså fået stablet et snedkeri på benene. Men Sofus Bundgaard begyndte at døje med maven og kunne derfor ikke selv blive ved med at deltage på fuld tid i virksomheden. Men han fik også hurtig andet at se til. Sofus Bundgaard var meget aktiv i byens forretnings- og foreningsliv, hvor han typisk var kasserer, revisor eller lign. I mange år var Sofus Bundgaard kasserer i Andelskassen, hvor han lå et stort stykke arbejde. Han var brandfoged, sad i skolekommissionen m.m.
Og han var også med, når der skulle tages nye initiativer, og han blev sognets første sognerådsformand, da Klejtrup blev en selvstændig kommune i 1920.

Stedet her har altså været hjemsted for en af byens mest betydelige mænd. Uden at kende folkene i byen dengang, kan man ud fra de beskrivelser, man finder i aviser, i offentlige papirer og protokoller og i erindringsbeskrivelser hurtig få opfattelsen af, at stedets ejer – **Sofus Bundgaard** – var en velbegavet og meget agtet person i Klejtrup-området. Datteren Erna fortalte engang, at et af hendes fars mottoer var: "Husk på, der skal noget ind, for at der kan komme noget ud!" Hermed mente han,

at hvis man ikke oplevede noget i selskab med andre, så stagnerer man. Og den devise levede Sofus Bundgaard efter.
Men han havde også et andet motto: "Pas på de små ting. Det er dem, der bliver store." For selvom Sofus Bundgaard var håndværker og fabrikerede møbler, var der ikke meget at rutte med, efter datteren Erna's udsagn.

Jo, Sofus Bundgaard var en markant person, som var med til at sætte sit præg på Klejtrup sogn – præg som har sat sine dybe spor helt frem til i dag.

Én af Sofus Bundgaards lærlinge var **Thorvald Hermansen** fra Hærup. Han startede hos Bundgaard i 1927. Bundgaard var da allerede en travl mand, som var optaget af en masse, men han var da på værkstedet. En mand ved navn **Kristian Fisker** var mestersvend.

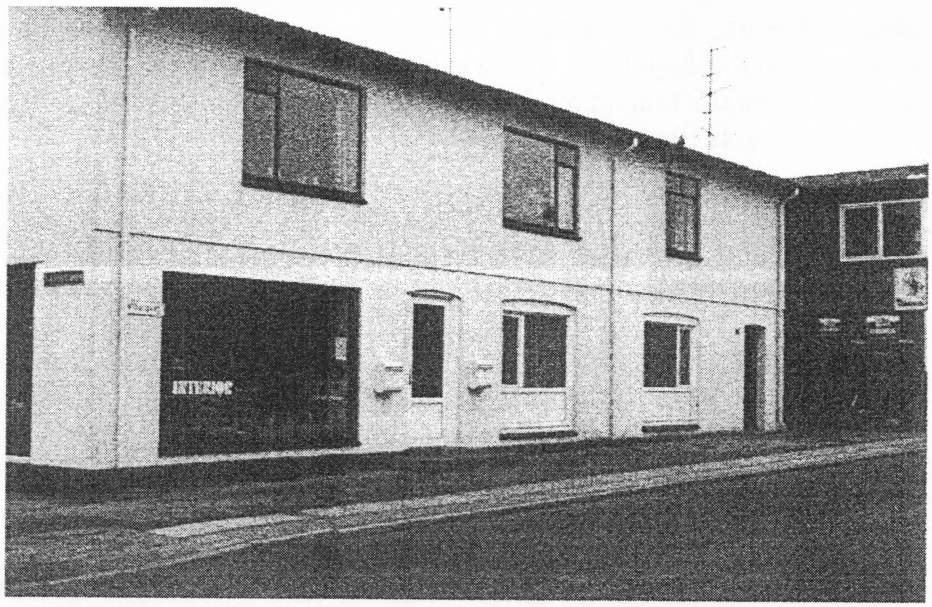

Hermansens forretningslokaler ud til Viborgvej – dog mange år senere. Virksomheden hed "Thelna" – Thorvalds forbogstaver og hans kones navn.

Thorvald Hermansen fortalte i et interview med Villy Jensen i 1992 bl.a.:
"Bundgaard var en ualmindelig flink mester. Jeg holdt meget af ham og fru Bundgaard. Han var en meget begavet mand.
På værkstedet var der en fra Troestrup, Søren Sørensen, så var der Jens Ørris og Kaj "Skrædder" Sørensen var lærling. Vi lavede alt – både snedker- og tømrerarbejde, og om vinteren lavede vi ligkister. Bundgaard havde meget bygningsarbejde rundt omkring. Jeg var bl.a. med til at tømre Jens Bachs ejendom på Skårupvej omkring 1930-31 (nuværende frisørsalon på Skårupvej 23)

Jeg blev udlært til november, men blev her til jul. Derefter fik jeg arbejde i Aalestrup, hvor jeg var i 5 år.
Da jeg gik her som lærling, drømte jeg vel ikke om at skulle sidde her som chef en skønne dag, men Bundgaard sagde tit, at jeg skulle have det engang.
Og i 1937 skrev Bundgaard til mig, om jeg var interesseret i værkstedet. Han ville af med det nu. Han havde spurgt Chr. Fisker, men han ville ikke have det. Jeg var egentlig ikke så glad ved det, der

der var meget spekulation ved det. Jeg havde godt arbejde på møbelfabrikken i Aalestrup. Jeg var i Kristelig Fagforening, hvor jeg var afdelingsformand. Vi havde en stor historie i København, og der var en nede i Ølholm – en stor virksomhed. Jeg havde tilbud begge steder fra om at blive værkfører, så det var sin sag at blive selvstændig, når man ikke havde penge. Det var noget af et spring.
Elna (red.: Thorvalds kone) og jeg diskuterede meget, hvad vi skulle, men det var jo min drøm at blive selvstændig. Vi blev enige om at prøve.
Vi havde egentlig ikke fået noget sparet sammen – vi startede helt på bar bund, men vi var velfunderet på den måde, at vi havde alt i hjemmet. Vi havde ikke noget på klods.
Jeg kan ikke rigtig huske, hvad virksomheden kostede. Det var vist nogle og tyve tusinde. Efter datiden var det vist nok. Alle sagde, at det var for meget. I første omgang forpagtede jeg foretagendet. Jeg købte det vist to år senere. Vi havde en gammel petroleumsmotor. Den skulle vi næsten stå over en halv dag for at få den i drift. Jeg sagde så til Bundgaard: Det går ikke, det her. Jeg kommer til at have elektrisk, men det var han ked af at bekoste. Jeg sagde, at jeg ville ikke slide mig selv op. Jeg havde jo også min fætter Marius – vi står og slider og slæber. Det er ikke til at have med at gøre. Bundgaard gjorde mig så opmærksom på, at der fandtes noget, der hed Erhvervenes Lånefond. Der kunne jeg låne 5000 kr. Dem kunne jeg så bruge til udbetaling – resten kunne lånes i Kreditforeningen.
Det var jo meningen, at pengene fra lånefonden skulle bruges til at købe maskiner og installation for. Det tog jeg nu på klods. På den måde fik jeg købt virksomheden her. "
Og på denne måde kom Thorvald Hermansen i gang, men der var ikke meget at rutte med.

ØLHUNDEN GLAMMER sang Osvald Helmuth i et af Idrætsforeningens arrangementer på den anden side af gaden – på det, der dengang hed Afholdshotellet. Det var den 31. Januar 1942 – en dag mange ældre Klejtrup-borgere sikkert husker tydeligt.
For samme aften oplevede byen dens hidtil største brandkatastrofe, idet Møbelfabrikken THELNA- som den var kommet til at hedde - nedbrændte.

Der var jo mennesker nok p.g.a. arrangementet på hotellet, og ved fælles hjælp fik folk alle møbler ud af udstillingen, med der brændte et stort lager. Såvel værksted som beboelse gik op i luer. Men folk var meget hjælpsomme. Og Thorvald mindedes især én person – nemlig Peter Thoft. "Jeg var så imponeret af Peter. Vi havde et dækketøjsskab. Det bar Peter og én mere ud, uden så meget som at vælte en kop i det. I sådanne tilfælder er folk mange gange så ivrige efter at hjælpe, at de ødelægger mere, end de redder."

Det var da heller ikke let for brandvæsnet. Det var vinter – rigtig vinter – og de havde svært ved at komme til Klejtrup p.g.a. store snemasser. Thorvald huskede, der frøs 31 grader, og Villy Jensen supplerede interviewet med at tilføje, at han huskede, hvordan brandfolkene skiftedes til at komme ind på hotellet (som ejedes af Villys forældre) og få kaffe, og hvordan de kunne stille deres kapper ved siden af kakkelovnen, så stivfrossen var de.

Det var et hårdt slag for Thorvald Hermansen. Ikke alene var det et økonomisk stort tab, da han ikke var så godt forsikret. Bygningerne var forsikret for 9.000 kr. og lageret for det samme. Og lagerværdien var netop opgjort til skattevæsnet til nogle og tredive tusinde. Og det kostede omkring

60.000 – 70.000 kr. at bygge igen. Som han sagde: "Jeg fik ganske vist en moderne fabrik, men også en meget stor gæld".

Og om Thorvald så havde haft aldrig så mange penge, ville branden alligevel have givet ham spekulationer. Problemet var nemlig 2. Verdenskrig, som prægede Europa – og den deraf store mangel på varer – i dette tilfælde træ. Det var ikke let at skaffe tilstrækkeligt råmateriale til produktionen. Som Thorvald fortæller videre:

"Jeg døjede grusomt med at få materialer. Jeg sled som et bæst for at få noget. Jeg var i København flere gange. Jeg tog toget fra Hobro kl. 7 om morgenen og kunne nå hjem til midnat. Det var ikke i vareforsyningen, men i private grossistfirmaer, jeg kom, Jeg husker den første gang, jeg var derovre. Jeg kom ind på et stort kontor, hvor der sad en halv snes stykker. Jeg fik at vide, at jeg kunne få min ration, men jeg bad om at tale med en, der "var noget mere", nu da jeg var rejst helt fra Jylland. Jeg kom ind til direktøren. Jeg husker en gang, jeg fik 20 baller krydsfiner, hvor snedker Pedersen fik én. Jo, det var med at komme derover.

Her er hele familien Hermansen med alle de ansatte. Bagest fra venstre er det Kristian Balle, Børge Dalsgaard, Rudolf Sørensen, en vi ikke kender, Ejvind Sørensen, Sigfred Hermansen og Marius Christensen (Rose-Marius). Forrest fra venstre: Inga, Thorvald Hermansen, Nielsine Simonsen (Thorvalds svigermor), Elna Hermansen, Holger Eriksen, Charles Lange, Jens Ørris, Svend Trøst Frederiksen og Marinus Christensen. De tre børn foran Thorvald og Elna er fra venstre Frida, Tage og Anna.

Det gik godt, så det var en virkelig katastrofe, da det brændte. Jeg tabte en masse penge. Vi begyndte straks at rydde op og kom ret snart i gang med genopbygningen. Vi kom ned i møllen, hvor vi kunne fortsætte produktionen i lejede lokaler. Jeg skulle ud at købe maskiner, men takket være at jeg nu havde fået så godt fat, var jeg nu så velkonsolideret, at jeg kunne få kredit. Jeg kørte til Aalborg og købte maskiner. Jeg havde Bundgaard med. Han var hele vejen igennem en god mand for mig. Jeg fik det hele deroppe på klods. Vi fik alle maskiner på én gang.

Da vi genopbyggede, blev der bygget et ekstra stykke til huset op ad Viborgvej. Der lejede Andelskassen sig ind, og de havde til huse der i nogle år, inden de selv byggede længere oppe ad Viborgvej.

Den bedste tid havde jeg nok lige efter krigen, da vi var kommet godt i gang efter branden. Det var nok omkring 1946, det begyndte at gå godt. Man kunne sælge alt, hvad man kunne producere. Når de bestilte møbler, var der nogle, der sendte en check med for at være sikre på at få varerne, men jeg måtte i nogle tilfælde returnere pengene, fordi jeg simpelthen ikke kunne følge med i produktionen. Under de omstændigheder kunne der tjenes penge. Det var sælgers marked, priserne var også gode. Jo, da tjente vi gode penge.
Det var ikke i den periode, jeg havde den største arbejdsstyrke – det var først hen i halvtredserne. Da havde jeg 13 – 14 mand i arbejde. Jeg havde også en rejsende – Callesen – i Viborg, der solgte for mig.

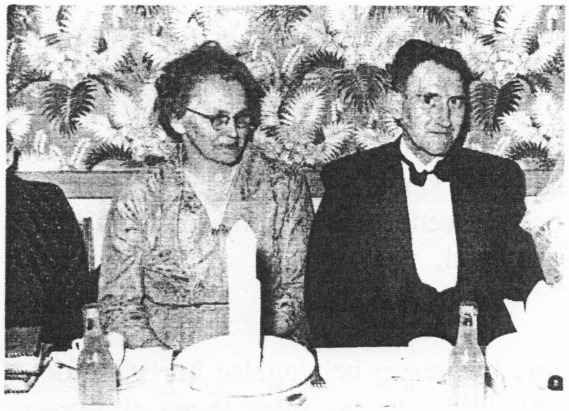

Elna og Thorvald

Min kone stod for kontoret, og i de sidste år var det min datter, der var på kontoret. Jeg arbejdede altid selv med i produktionen, og jeg stod selv for ledelsen. Det var godt nok vanskeligt, da min kone var syg, hvor jeg var i Hobro eller Aarhus næsten hele tiden gennem et par år.

I 1963 stoppede jeg møbelproduktionen. Tiden var ikke løbet fra os, men min kones sygdom og den omstændighed, at jeg stod med en nogenlunde stor virksomhed og en del ansatte – det stressede mig.

Jeg søgte læge, og han sagde til mig, at hvis jeg økonomisk havde mulighed for at holde op, så skulle jeg gøre det snarest, fordi jeg var stresset. Han sagde, at hvis jeg ikke stoppede, så ville jeg snart være færdig, modsat kunne jeg nok blive en gammel mand. Jeg vurderede, at jeg økonomisk kunne klare det, derfor holdt jeg op.

Jeg var godt nok ikke så gammel – kun i halvtredserne. Min kone døde året efter. Min svigersøn forpagtede bedriften i fem år. Da han holdt op, tog jeg så det hele ind til møbelforretning. Så kørte jeg med det, og jeg havde Marius Christensen (min fætter) som medhjælp. Og så havde jeg en kone, der kom et par timer daglig i omkring 15 år."

Sønnen Tage overtog derefter forretningen, og senere blev den udlejet til andre firmaer/personer. Der var fortsat møbelforretning i en del år, hvorefter der har været forskellige former for salg af gaveartikler m.m.

Og som nævnt i indledningen huser den forholdsvise store bygning nu kun udstilling for ejendomsmægler Ole Mortensen, men er også lagerplads for fabrikken Lika . Og endelig er beboelsen opdelt i 2 lejligheder, som er udlejet.

Ja, også denne betydningsfulde arbejdsplads for Klejtrup sogn er for længst blevet til historie!

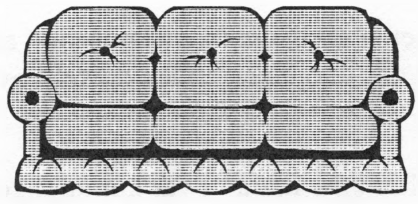

En af de mange, som har arbejdet hos Sofus Bundgaard var Johannes Garnæs.
Viborg Stifts Folkeblad bragte 26. april 1965 følgende beretning af Johannes Garnæs:

Minder fra Klejtrup som ung mand for 60 aar siden

Lærer Johs. Garnæs Petersen, Refsvindinge paa Fyn, har samlet nogle erindringer fra sine ungdomsaar i Klejtrup og har sendt os dem, idet han indleder saaledes:

Det efterfølgende er nogle spredte indtryk, som en knøs mellem 16 og 20 aar, modtog i sin tid, alt imens han forfremmedes i alder og visdom indenfor sit fag. Mens sindet er ungt, og verden er ny, bliver indtrykkene dybe og varige. Her tænkes ikke paa store begivenheder, men kun paa de tildragelser, opmærksomheden mere eller mindre tilfældigt rettedes imod.

Lærer Garnæs Petersen fortsætter derefter:
I dag er Klejtrup friseret, poleret og plejet, som en moderne bymæssig bebyggelse bør være det, naar byen ligger, hvor mange veje løber sammen, mødes og skilles. Der er i dag ingen pløre paa disse veje, om det saa regner i dagevis, og man kan om aftenen færdes ved gadelys saa trygt som paa den lyse dag.

Det gamle Klejtrup, ak ja, det laa i vintermørket og saa trist ud med sit mejeri, sin bagerbutik, sin købmandsforretning og med sin kørende post fra Hobro og Palsgaard ved skrivebordet i posthuset.

Klejtrup var ogsaa dengang et knudepunkt. Der var baade doktor og dyrlæge, endda en doktor, der var kendt viden om som folketingsmand, og det var slet ikke saa lidt i hine tider. Naturligvis var det et tilfælde, at dyrlægen boede i det lave nede ved sømosen, mens doktoren havde sin residens oppe i nærheden af Krathulen. De var for øvrigt begge to "folk af stand", der havde et venligt, nationalliberalt forhold til det jævne folk.

Byen var en rigtig by. Den havde sin egen daglige rytme, forskellig fra livet ude paa landet i syd, nord, øst og vest. Der var tømrer og snedker, smed og karetmager, skrædder og skomager og saa Stine Træskomands i sit lille, pyntelige straatækte hus midt i byen. Her var læredrenge og haand-

værkssvende "med lus i kraven og udrydning i vestelommerne", med hatten paa snur og masser af sgu'er og faneme'r i munden. Jo, der var nok for en knøs at tage ved lære af.

Med det var ikke alene de farende svende, der gav byens liv en ekstra kolorit. Det sørgede ogsaa omegnens ungdom for. Et lille træk fra dengang:
Det er en lørdag aften ved foraarstid. En flok mere eller mindre voksne, unge mænd kommer ned gennem Krathulen paa cykel, højlydt snakkende, mens de flittigt bruger cykelklokkerne, som er den tids eneste redskab til vejspektakel. De staar af udenfor købmandens butik. Der er aabent, saa længe kunderne kan finde døren uanset tidspunktet. De unge mennesker køber en kasse bajersk øl, anbringer sig rundt om kassen, og som paa kommando tager hver hul paa en flaske og tømmer den i et drag. "Er I færdige?", lyder en røst. Saa bukker de sig igen over kassen og tager en ny flaske op, og saadan bliver man ved, indtil kassen er tom. Humøret er nu steget adskillige grader, og hujende og skraalende drager skaren tilbage samme vej, som den var kommet, hjem for at sove rusen ud eller for at gaa til bal i et forsamlingshus et sted i nærheden.

Drikkeriet blandt unge og ældre var en mere udbredt foreteelse, end det er i dag. Sjældent forløb et bal, uden at der var unge, som havde drukket for mange "dobbelt-øller" ude ved hushjørnet, inden de gjorde deres entre i balsalen.

Det ville dog være forkert at skabe den opfattelse, at datidens unge ikke foretog sig andet af betydning end at deltage i fugtige baller. Der var baade skytte- og gymnastikforening i sognet, og begge arbejdede trofast og udholdende.

Hvem af nutidens unge ville mon paatage sig at trave fra det yderste Hejring i vintermørke og kulde for at holde gymnastik med 8-10 karle i et koldt forsamlingshus vinter efter vinter? Klejtrup Gymnastikforening blev vist ikke af de store, men den, der skriver disse linjer, vil altid føle sig taknemmelig mod den og dens ledere.

Aarets store begivenhed for en gymnast var foraarsopvisningerne, den hjemlige saavel som konkurrencen i Hobro, hvor Hobro-kredsens gymnaster mødtes i hotellets store sal for at vise, hvad hvert hold kunne præstere. Der var talbedømmelse og antalskarakter. De Stenild karle var altid de dygtigste undtagen ét aar; da slog de Klejtrupper dem. Det kan nok være, at vi var seje den dag!

Hvor var gymnastikken en herlig idræt for de unge, der fik smag paa den! Kappestriden for at blive dygtig til springene, kammeratskabet tværs over alle personlige forskelle og meget mere var af værdi for den rent menneskelige udvikling. Vi beundrede uden misundelse de store dygtige karle paa højre fløj, dem, der kunne gaa armgang i bøjede arme, svinge rundt med strakt krop om bommen i mandshøjde og foretage ubegribelige krumspring paa rullemadrassen.

Efter opvisningen kom dansen. Naar man i dag ser ungdom jokke over et dansegulv eller staa paa ét sted og blot bevæge arme og ben i takt til musikken, glider tankerne naturligt tilbage til hine fjerne danseaftener. Man kunne ønske nutidens ungdom stillet overfor den elegance og behændighed, hvormed de rigtige dansere den gang kunne bevæge sig i en polonæse eller en vals, mens damernes lange skørter stod i et sus omkring dem. Den karikatur, man ofte ser nu om stunder af gammeldags

dans, viser med stor tydelighed, at nutidsmennesker helt har mistet evnen til at fatte rytmen i vore forældres dans.

Næst efter gymnastikken kom fodboldspillet. Hurra for fodbolden, som holdt sit indtog i Klejtrup mellem 1906 og 1910. Paa marken bag møllen spillede vi knøse tidligt og sent. Ja, saa gar i maaneskin sparkedes til bolden. Vi drog til kampe i omegnen, vandt sejre og led nederlag, men hvilken energi har ikke en 17-aars dreng, naar lysten er der! Cykle til Aalestrup, spille bold, cykle hjem igen eller, endnu bedre, derfra med holdet til Skals, spille der og saa bagefter trampe i pedalerne tilbage til Klejtrup, alt sammen paa en søndag eftermiddag.

Hvordan farten var ved høvlebænken dagen efter, melder historien ikke noget om. Den har nok ikke været overvældende, men jordens bedste læremester og indirekte opdrager tog det i hvert fald med den overbærende sindsro, som var hans særkende.

Kathrine Bundgaard, Johannes Garnæs og hustru

Det gamle Klejtrup bød ogsaa paa oplevelser af en helt anden art. Byen husede dengang en flok unge familier, som kunne og ville andet og mere end passe værksted og forretning. De spillede komedie og arrangerede tombola. Det var festdage for læredrengen saavel som for voksne, men tænk at faa adgang til gratis at se "Den Tredje", "Paa Kastelsvolden", "Lille Nitouche" osv. Mod at hjælpe lidt til med opstilling etc. Det var som at være lidt ved musikken, og saa gjorde det intet skaar, at pungen ellers i reglen var tom. Vi kunne rollerne lige saa godt som "skuespillerne" og sangene med. Jo, det gamle Klejtrup havde ogsaa sin charme; det var blot en anden end nutidens. Hver formiddag kom to mænd kørende med hver sin trillebør, hvorpaa der stod en lille transportspand. Langt ude fra mosen ved Skalsaaen kom de. De skulle til mejeriet og have deres mælk skummet. Fra værkstedets vinduer kunne vi følge deres færd. Den mejeritur har nok taget et par timer, men det kunne altsaa alligevel betale sig for en husmand.

Engang imellem holdtes offentlige auktioner i byen. Det drejede sig vist nok om køb og salg af kreaturer og grise. En saadan dag kom der mange mærkelige personer til stads, funden føde for knægte med aabne øjne, "Pil-Laurids" og "Bette Peder" med flere. Stakkels Bette Peder, der maatte døje

den tort engang at blive kaldt Usselbette Peder. Det græd han over, og det var ikke saa sært, for at være "ussel" er noget helt andet end at være "bette".

Og der var den særprægede murermester og musiker, der som ung havde spillet i H. C. Lumbyes orkester i Tivoli. Han var næsten stokdøv, men kunne endnu stemme violinen, naar han satte tænderne mod dens dæk og slog strengene an. Han kunne stadig spille Champagnegaloppen med færdighed. En tung skæbne for en musiker at blive saa døv, at han ikke kan høre violinens tone, naar han lægger instrumentet til kinden!

Det gamle Klejtrup vil stadig i mindet øve sit trylleri i éns sind. Det udgaar fra hver sten, hver plet, som endnu fortæller om gamle dage, om den tid, da verden endnu var ny og ubrugt for en ung sjæl. Skønt er mindet om selve naturen, der dengang ikke forstyrredes af den senere store bebyggelse. En sommer eftermiddag ved solnedgang, naar kirkeklokken sendte sin sprøde klang oppe fra det svære taarn paa bakken, mens Hvornum kirke, gaardene ovre i "Usen" og Brattingsborgshøjene spejlede sig i søens blanke flade – det var en levende illustration til Ingemanns aftensange.

Johs. Garnæs Petersen"

Omtalte gymnastiklærer var Kristian Sørensen, Hejring.
"Jordens bedste læremester" var Sofus Bundgaard.

Måske var det sådan, Garnæs huskede byens gader – her op ad Viborgvej (fra venstre er det nuværende nr. 15) – der skal ikke større fantasi til at forestille sig, hvordan vejen kunne komme til at se ud efter nogle dages regn.

Det stod der i avisen

Klejtrup Mølle

Hobro Avis for 125 år siden :

Lørdag den 8. September 1877:

"At det behagede den Alvise igaar ved en rolig død at bortkalde
min kjære mand møller Jens Graversen i sit 64de år
er det sorgens budskab, jeg herved har at tilmelde fraværende
slægt og bekjendte.

Kleitrup Mølle den 7de September 1877
Ane Kirstine Graversen f. Christensen

Begravelsen vil finde sted onsdagen den 12te ds. fra hjemmet."

Avisen Himmerland for 100 år siden:

Julen 1902:

Orkan

Klejtrup-egnen: "Fra Hersom sogn meddeles det, at 6-7 ejendomme er beskadiget, bl.a. har kostalden i Hersom Præstegård mistet tagværket. Vor korrespondent fra Klejtrup-egnen har sendt os en meddelelse derfra, hvoraf vi anfører følgende: Her på egnen er der næsten ikke et hus, som ikke har lidt overlast. Hos murer Kr. Andersen, Fristrup faldt det meste af husets ene ende ned, og beboerne måtte flygte. Hos gdr. Niels Sørensen, Klejtrup er væltet et hus, hos Jens Christensen halvandet hus, hos Jens Therkildsen, Øris et hus. Gæstgivergården i Klejtrup har mistet det halve af taget."

Avisen Himmerland for 75 år siden:

Mandag den 7. Marts 1927:

"Sommer igen

I dag er den første sommerhat promeneret på strøget i Onsild, meddeler man os."

Torsdag d. 27. September 1927:

"Når der handles i Hvornum

Uddeler Buch, Hvornum har solgt et soveværelsesmøblement til husmand Niels Frederiksen for 50 kr. kontant, 2 pt. sødmælk i 2 dage, og derefter 3 pt. sødmælk hver tredje dag i et år og 17 dage, den sidste dag 10 potter til et chokoladegilde."

Avisen Himmerland for 70 år siden:

Fredag d. 30. September 1932:

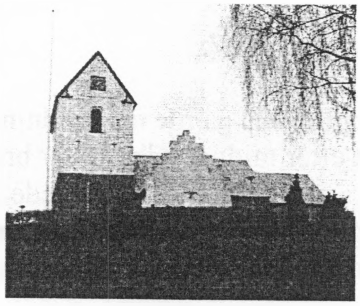

"Uret på Klejtrup Kirke

er nu sat op, og man kan høre dets slag i 2 – 3 km afstand. Urskiven stammer fra Jægerspris Slot, og værket er fra en herregård på Fyn og forsynet med årstallet 1749. Det er den landskendte fabrikant Bertram Larsen, København der har leveret uret."

Torsdag d. 13. Oktober 1932:

"Set og hørt

Ved et whistparti hos gdr. Marius Nielsen i Fristrup forleden blev modparten storslem i egen grand."

Avisen Himmerland for 50 år siden:

Onsdag d. 5. Marts 1952:

"Dilettantkomedie og revy

Dilettanterne i Fristrup opførte søndag aften i Fristrup Forsamlingshus stykket "To koner i et hus". Der var stor tilslutning, og dilettanterne kom godt fra opførelsen. Bagefter var der revy, hvor byens borgere fik et lille hip. Mellemaktsmusikken blev spillet af snedkerlærlingerne Jens Chr. Nielsen, Fristrup og Erik Petersen, Hejring, som også spillede til dans."

Avisen Himmerland for 40 år siden:

Tirsdag d. 13. feb. 1962:

"Stor badmintonsejr.

I Klejtrup badmintonhal har der været spillet en kamp mellem Klejtrup og Vejrumbro. Resultatet blev en sejr til hjemmeholder på 11-0."
(Red.: Hvor var den? Mon ikke der er tale om gymnastiksalen på skolen?)

Torsdag d. 6. dec. 1962:

"Nye fodbolddommere"

Blandt navne på nye forbolddommere i Jydsk Boldspilunion nævnes ANDERS JENSEN i Klejtrup.

Avisen Viborg Stifts Folkeblad for 25 år siden:

d. 11. jan. 1977:

"Klejtrup IFs gamle omklædningshus brændt
Kort efter midnat udbrød der brand i Klejtrup Idrætsforenings gamle omklædningshus ved Søren Poulsensvej. Branden vækkede de fleste af byens borgere, da tagpladerne sprængtes på huset, der er bygget af træ. Inden brandvæsenet fra Hobro nåede frem – en halv times tid efter, at branden var opdaget – var huset så godt som nedbrændt."

d. 13. maj 1977:

"Utilfredshed i Klejtrup med skolevejs-løsningen

Der har gennem lang tid været ro om den farlige skolevej Kirkebakken i Klejtrup. Det er dog tilsyneladende kun på overfladen, der er ro. Der er nemlig langt fra tilfredshed med den løsning, der er kommet i stand. For en måneds tid siden opsatte kommunen skilte, som påbød ensrettet færdsel i nordlig retning, altså opad. Det har da også fremmet trafiksikkerheden for børnene, som nu kun risikerer at blive påkørt i én retning, for at trække det lidt hårdt op....."

Red.: Enden på sagen om den farlige skolevej blev, at kirkediget blev flyttet længere ind, og der blev etableret fortov.

d. 19.nov. 1977:

"Søren Poulsens hus reddes fra forfald

Afdøde Søren Poulsens gamle stråtækte hus ved Klejtrup sø bliver nu af Møldrup kommune tilbudt postbud Helge Poulsen, Klejtrup, der driver sin onkels livsværk – Verdenskortet i søen – videre. Det er også i sidste øjeblik, såfremt det 100-årige hus skal reddes fra fuldstændigt forfald....."

d. 22. dec. 1977:

"Klejtrup Lokalforening likviderer og indgår nu i en fusion med DLG

Der var ingen slinger i valsen, da ca. 100 medlemmer af Klejtrup Lokalforening i aftes ved generalforsamling nr. 4 inden for 2 måneder vedtog at lade foreningen træde i likvidation og at overdrage foreningens aktiver til Dansk Landbrugs Grovvareselskab. Med en enkelt undtagelse var vedtagelserne enstemmige. Før disse dagsordenspunkter blev sat under afstemning, havde formanden for forhandlingsudvalget, gårdejer Jørgen Højbjerg, givet den glædelige meddelelse, at det ved forhandling med foreningens kreditorer var lykkedes at nedbringe gælden på 7,8 mill. kr. med ca. 3 mill. kr....."

Hvor er dette motiv fra?

Doris og Jan Høgh i Lund er kommet i besiddelse af dette maleri.
Maleriet er signeret 'Klejtrup ved Hobro
N. K. Nielsen'

Hvem er denne person? Vi har et maleri i vores arkiv af malermester J. H. Nielsen, som også gav sig af med malerkunst på lærred. Nu er der altså dukket et maleri op – købt på en auktion i Frederikshavn – som vi lige i første omgang troede var af samme maler, men som har en anden signatur.

Er der nogen af jer, som ved, hvem maler N. K. Nielsen var, og som har en ide om, hvor motivet kan stamme fra? Så vil vi gerne høre om det!
Måske er der også nogen af jer, som har malerier af lokale malere eller kender nogen, som har et sådant hængende. Er det tilfældet, vil vi meget gerne høre om det og evt. låne det/dem til affotografering.

Her i januar måned 2002 kunne Klejtrups gamle landsbylæge være blevet 110 år gammel. Læge Repholtz var en "institution" i lokalsamfundet, og ud over at være læge var han også en habil violinspiller.
Hans søn Walther Lonsdale var, som mange vil vide, aktiv i modstandskampen under 2. Verdenskrig, men hvad der nok ikke er så mange, der ved, var læge Repholtz faktisk også indblandet, da tyskerne tog den lokale Sandbæk-gruppe til fange.
Det har vi bedt barnebarnet Allan Lonsdale (Walther's søn) fortælle om. Allan er jo flyttet tilbage til Klejtrup og bor nu på Bakkevænget.

Mine bedsteforældre - familien Repholtz

Af Allan Lonsdale.

Min bedstefar Knud Repholtz var praktiserende læge i Klejtrup i ca. 43 år. Han blev født den 23. januar 1892 i Hellerup, som den yngste af 3, og kun 14 år gammel bestod han studentereksamen fra Hellerup Gymnasium. I år ville han have været blevet 110 år.

Min bedstemor Betty Repholtz blev født den 6. marts 1892 og ville i år ligeledes være blevet 110 år. Hun var først gift med min fars far – en engelsk pilot ved navn Lonsdale, som blev dræbt i 1916 under 1. Verdenskrig i Frankrig, inden hun blev gift Repholtz.

Knud og Betty traf hinanden i 1918 på Børnehospitalet på Frederiksberg i København, hvor hun var sygeplejerske og han 1. reservelæge.

I 1921 kom de begge sammen med min far til Klejtrup, og i marts 1963 satte en hjerneblødning brat punktum for min bedstefars mange års virke i et samfund, som han skattede meget højt. – Han fortalte mig engang, da jeg i mine læreår som elektriker boede hos dem, at hans far flere gange advarede ham mod at nedsætte sig som praktiserende læge. - På en af de mange aftenture vi havde sammen, hvor han skulle på patientbesøg, bedyrede han mig: " Et bedre og rigere liv end det han havde haft i Klejtrup, havde han ikke i vildeste fantasi drømt om at opnå".

Min bedstefar blev 72 år og min bedstemor 77 år. De fik sammen 45 år, hvoraf de 43 var i Klejtrup. Jeg hører selv næsten 40 år efter, at begge stadig huskes af mange - til Dow'teren kunne man altid komme, hvad enten det drejede sig om sygdomme eller det bare var for at få et par venlige ord. Det gør godt at høre, at andre også satte stor pris på mine bedsteforældre.

Jeg vil her berette om en bestemt episode, som jeg i krigens sidste år oplevede med mine bedsteforældre. Jeg kan huske småbidder om denne oplevelse, og den kom til at forstærke familiebåndene ganske enormt.

Det var i foråret 1945 - jeg var ca. 6 år gammel - kort tid efter at Kaj Munk af Gestapo og tyskere var blevet likvideret nær ved Silkeborg.

En sen formiddag samme forår kom Gestapo til mine bedsteforældres hjem - i første omgang for at hente min far (Walther Lonsdale), der var meget aktiv i modstandsbevægelsen. Heldigvis var min far ikke hjemme - men hvad der syntes heldigt i første omgang, viste sig senere at blive katastrofalt for mine bedsteforældre.

Jeg husker ikke min mors og bedsteforældres reaktioner på denne episode, men jeg har et billede i min hukommelse af Gestapo, som var 2 danske overløbere i lange mørke læderfrakker stående i dagligstuen, den ene af dem klappede mig på hovedet og spurgte: "Hvor er din far". Jeg svarede dem: "Han er i Viborg".

Walther Lonsdale

Min mor og bedstemor, der havde hørt spørgsmålet og mit svar - var noget chokeret over mit svar og spurgte bagefter, hvorfor jeg ikke havde svaret, som jeg var blevet fortalt, jeg skulle når nogen spurgte. Til det skulle jeg have svaret – " at de ikke skulle vide, at far var i Sverige, derfor Viborg". For en lille dreng på 6 år, der ikke ved, hvor Sverige er - og at Viborg i min dengang lille verden var meget langt væk, var nok årsagen til mit svar.

Da Gestapo ikke fik min far, bad de i stedet min bedstefar om at afslutte sin konsultation. Da den var tilendebragt, beordrede de ham at gå med dem ud i en ventende bil. Uden at kunne sige farvel til min bedstemor blev han ført bort.

Ovre på skolen, der dengang stødte op til lægeboligen, stod skolebørnene og kiggede på. Nogle af dem løb grædende ind til fru Fogh og fortalte, hvad der var sket. Jeg husker, at fru Fogh kom over til lægeboligen for trøste min bedstemor, der naturligvis var meget ked af det.

Resten af dagen og hele aftenen gik min bedstemor og var meget urolig for min bedstefar og samtidig utrolig ked af det.
Kort før midnat - samme dag - ringede telefonen. Det var min bedstefar – han fortalte, at han nu var i god behold hos en kollega i Mariager og ville komme hjem næste morgen.

Næste formiddag kom han endelig hjem. Jeg husker at hele huset var på den anden ende.
Min bedstefar fortalte, at Gestapo havde kørt rundt med ham hele dagen og havde forsøgt at pumpe ham for oplysninger om modstandsbevægelse i Klejtrup området og om, hvor min far opholdt sig.

Ud på aftenen satte Gestapo ham af i en skovkant syd for Mariager efter forgæves at pumpe ham for oplysninger.
Da han var kommet ud af bilen, havde han fået besked om at gå ned af en skovvej og om ikke at måtte vende sig om - uanset hvad det skete.
Efter et par minutter - og med en forfærdelig følelse af, at han nu skulle skydes bagfra, som det der var sket for Kaj Munk - hørte han bilen køre. Stadig meget bange forsatte med at gå ned ad skovvejen. Efter yderligere et par minutter turde han skele over skuldrene og opdagede nu, at han nu var helt alene.

Stadig meget bange turde han ikke gå tilbage til vejen, så i stedet gik han gennem skoven og over marker til Mariager by. Her kontaktede han kort før midnat en kollega, som jeg desværre ikke kan huske navnet på.
Jeg er dog sikker på, at mine bedsteforældre begge senere har takket ham for den hjælp han dengang ydede.

"Gamle Klejtrup"

Af Allan Lonsdale/Ragna Kolind

Mange har forsket i Klejtrups fortid, og der findes forskellige teorier om området og dets historie. Mange sagn er knyttet til Brattingsborg og voldene ved Klejtrup Sø, og der er ikke nogen, som endnu har fundet skudsikre beviser på sandfærdigheden af disse.

MEN, nu er der dukket nye beviser op omkring Klejtrup-området ved en arkæologisk udgravning. Og det er vel at bemærke "rigtig gammel".

Arkæologiske udgravninger kan jo være med til at samle brikkerne omkring et områdes historie, og derfor udføres disse også over det ganske land. Ligeså har der været foretaget udgravninger i Klejtrup – f.eks. ved voldene. Men udgravninger koster mange penge, og derfor udføres de faktisk kun, når der er et akut behov. Og det er der, når der skal etableres noget nyt – f.eks. veje, store byggerier osv. Så er det lovmæssigt sikret, at der bliver foretaget prøvegravninger på området, inden gravemaskiner m.m. "overtager" jorden og sletter alle spor.

Derfor er der også foretaget prøvegravninger i Klejtrup i 2001, da et nyt område skulle inddrages i lokalplanen – nemlig dele af Thofts bakker. Thofts hus og karetmagerværksted/savværk på Viborgvej 27 er fjernet, og der skal bygges andelsboliger på stedet, og i den anledning har Viborg Stiftsmuseum været på arkæologisk besøg.
Museet udførte to prøvegravninger i området, og i den ene fandt man sikre spor af 7 stolpehuller, der alle stammer fra et ***Langhus***. Og langhuset menes foreløbigt at være fra den Yngre Bronzealder eller fra den Ældre Jernalder.

Og hvad vil det årstalsmæssigt sige? Ja, den Yngre Bronzealder var ca. 1500 år før Kristi fødsel, og den Ældre Jernalder var ca. 400 år efter Kristi fødsel. Så det er gamle sager.

Såfremt de foreløbige oplysninger om langhusets alder er korrekte, vil det altså sige, at der har været liv her langt, langt tilbage i tiden – og historien er udvidet til at omhandle andet end borgen ved søen.

Det bliver ret interessant at følge fortsættelsen. I første omgang har Viborg Stiftsmuseum kun foretaget disse to prøvegravninger i bakkerne, men de meddeler, at en senere udgravning vil blive aktuel, når 2. etape af byggemodningen skal påbegyndes. I hele området "Thoft's bakker" og på området herfra i retning mod "Sjørringgaard" (Herredsvejen 186) er der nemlig fundet flere spredte spor, der måske kan være andre langhuse.

Museet oplyser desuden, at det fundne langhus kan være en forløber for de senere byggede gårde, som museet mener skal søges syd for Kirkebakken – omkring den nuværende bymidte.

Prøvegravningerne i Thofts bakker
Viborg Stiftsmuseums skitse af udgravningerne i området

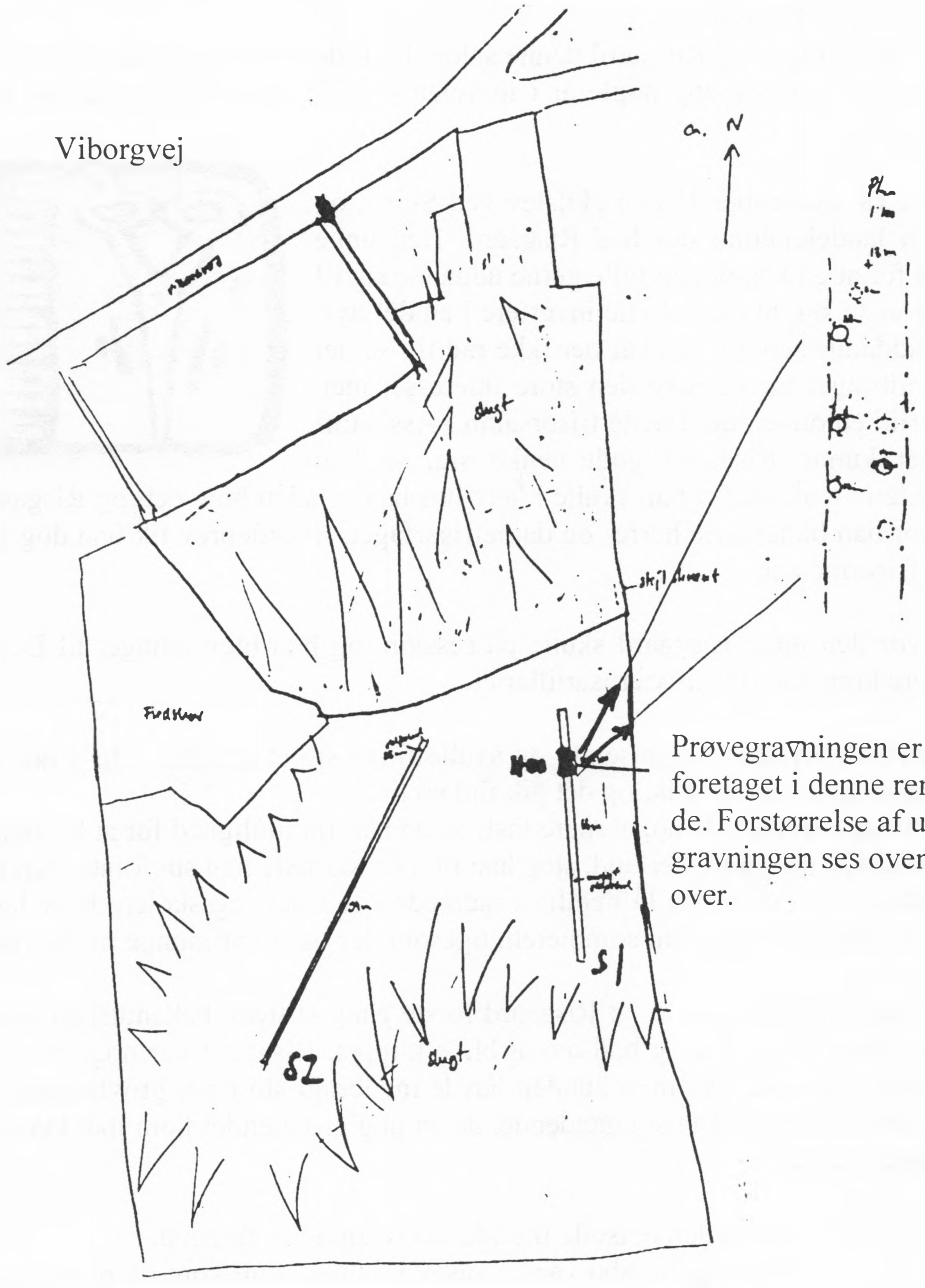

Frisørsalonen på Skårupvej 8

Af Birthe Ømark

Et af Klejtrups kendte ansigter er uden tvivl "Barberen" - Jens Christian Risgaard Pedersen, der i mange år havde salon på Skårupvej 8.
Fra 1947 til 1975 ejede Ingse og Risgaard denne salon, hvor de havde såvel dame- som herresalon. Deres virke i Klejtrup startede dog nogle år i forvejen – ja, Risgaard kom allerede til Klejtrup i 1940.

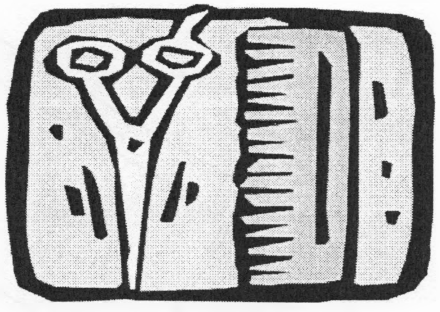

Han blev født den 18. december 1913 i Højslev ved Skive, og voksede op på en landejendom, der hed Risgaard. Den unge Risgaard var glad for at gå i skole, og ville gerne uddanne sig til urmager, men det viste sig, at man skulle investere i en del dyrt udstyr i løbet af uddannelsen, og det var der ikke råd til, så det blev opgivet. Landbruget havde ikke den store interesse, men han havde imidlertid en onkel, der havde frisørsalon i Assentoft ved Randers. Det kunne Risgaard godt tænke sig, så han cyklede ud til onklen og aftalte, at han skulle i lære hos ham. Sådan blev det, og Risgaard havde en dejlig læretid, hvor han både lærte herre- og damefrisørfaget. Svendebrev fik han dog først, da han blev selvstændig frisørmester.

Nu kom tiden, hvor den unge Risgaard skulle på session, og han blev udtaget til Den Kongelige Livgarde, og senere kom han til Luftværnsartilleriet.

Efter soldatertiden blev Risgaard hjemsendt, og skulle finde sig et arbejde. I begyndelsen cyklede han rundt på gårdene og klippede folk, og det gik fint en tid.
Lidt efter lidt kom dog behovet for noget mere fast, og da han fik mulighed for at leje sig ind i nogle lokaler hos købmand Quorning i Overlund, slog han til. Her startede han sin første forretning, og fik snart en god kundekreds. Lokalerne lå nemlig i nærheden af landbrugsskolen, hvor landmændene gik om vinteren, og forstmændene om sommeren, ligesom der også var mange militærfolk, der kom og blev klippet.
Desuden var det i salonen i Overlund, at Risgaard første gang stiftede bekendtskab med en afrikaner, da en sort ung mand kom ind og bad om at blive klippet. Risgaard var noget betænkelig med hensyn til det kraftigt krusede hår, men kunden havde medbragt sin egen grovtandede kam, så resultatet blev fint. Det samme gjorde sig gældende, da en ung grønlænder kom ind. Hans hår var "lige så stridt som hestehalehår".

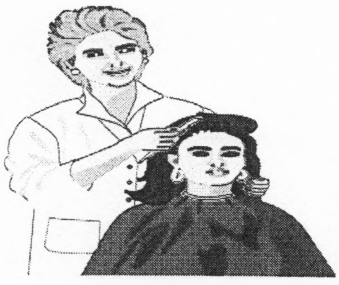

En anden episode fra tiden i Overlund er følgende:
Risgaards nabo var en anset dommer, som kom og blev klippet. En dag var Risgaard ved at klippe en kaptajn Mygind, mens dommeren sad og ventede på, at det blev hans tur. Ind kom pludselig en vognmand fra Vejrumbro, som var lettere beruset. Han ville klippes, og det skulle være nu med det samme. Det kunne jo ikke lade sig gøre, og Risgaard bad ham vente. Det ville manden ikke, og Risgaard blev ilter og viste ham døren. Bagefter sagde dommeren: "Tak, hvis ikke du havde gjort det, var jeg gået og aldrig kommet igen!". Et par dage senere dukkede vognmanden dog op og undskyldte episoden.

Da Risgaard havde haft sin salon i Overlund i et stykke tid, besluttede Hitler i Tyskland at falde over Polen. Risgaards soldaterkompagni, årgang 1935, blev hasteindkaldt den 1. september 1939. Risgaards far kom cyklende hjemmefra med indkaldelsen, og nu blev alt lettere kaotisk. Der var travlhed i forretningen, og Risgaard fik fat i Ingse, som han havde mødt et stykke tid i forvejen til et bal i Demstrup. Hun kom også for at hjælpe ham med at blive færdig og undersøgte togtider, pakkede osv., ligesom hun fik dagens omsætning med, og desuden skulle sørge for at skaffe en ung mand til at passe forretningen, mens Risgaard var indkaldt.
Dagen efter ankom Risgaard til Århus, og fik at vide, at han og 3 andre mænd skulle videre til Rødekro i Sønderjylland. Her skulle de oprette kommandostation og få telefonforbindelser i orden, opstille 4 kanoner og sørge for at hejse Dannebrog, så tyskerne var klar over, at de var på dansk territorium. Desuden skulle de sørge for indkvartering til officererne, som kom senere. En af de 4 mænd var i øvrigt Niels Laustsen, som senere blev købmand i Klejtrup.

Mens han var indkaldt, var Risgaard indkvarteret hos en manufakturhandler, hvor han hjalp til i forretningen.

En dag blev der ringet fra sognefogeden i Overlund, at Risgaard skulle komme hjem. Den unge mand, som var ansat til at passe frisørsalonen i hans fravær, skyldte penge både her og der. Hans forbrug oversteg langt indtjeningen. Risgaard fik nu orlov i 3 dage og rejste hjem, blot for at opdage, at den unge mand var stukket af. Han havde hverken betalt husleje, strøm eller varme; Risgaard fik eftergivet huslejen, men måtte betale for strøm og varme. I løbet af sin 3-dages orlov skulle han også finde en anden afløser, og det lykkedes ham at finde en ung mand fra Randers, som i øvrigt gjorde et godt stykke arbejde.

Risgaard blev hjemsendt fra Rødekro den 13. marts 1940, og skulle i gang med sit oprindelige erhverv igen. Han havde imidlertid, via Ingses bror, hørt, at én af frisørerne i Klejtrup var flyttet, så han besluttede sig for at afhænde salonen i Overlund og åbne salon her i stedet for. Han lejede lokaler hos købmand William Nielsen, som på dette tidspunkt havde Købmandsgaarden. Risgaard reklamerede i avisen med, at han åbnede barber- og frisørsalon den 24. marts om morgenen.

Den 23. marts ankom Jens Christian Risgaard så til Klejtrup og fik sig installeret. Han var spændt om morgenen den 24., men der skete ikke rigtig noget. Endelig dukkede den første kunde op, det var el-installatør Jens Mortensen, som siden kom og blev barberet hver morgen. Den barbering indbragte ham de første 25 øre, og inden lukketid havde han tjent hele 5 kr. Senere fandt Risgaard på at fremstille et slags "klippekort" (se nedenfor). Et sådant kort kostede 2 kr.

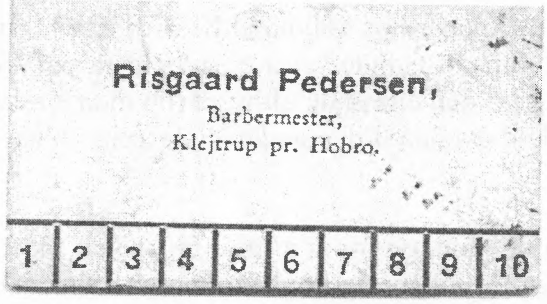

Forretningen gik rimeligt, og Risgaard tjente til dagen og vejen. Kunderne var alle slags mennesker, f.eks. kom "bønderkarlene" hver 14. dag. Hver anden gang fik de vasket hår og blev klippet – den

anden gang vasket hår og studset. En klipning kostede 1 kr. 25 øre, en studsning 50 øre, og en barbering som sagt 25 øre.

Ind imellem var der også nogle pudsige episoder som f.eks. følgende:
En eftermiddag, sådan hen under aften, bankede det pludselig på, og Risgaard råbte til vedkommende om at komme ind. Kunden blev dog stående i døren og hilste Risgaard med følgende salut: "A hier Marius Piersen, og A klipper mæ siel, forwal!", hvorpå han vendte sig og gik. Senere fik Risgaard dog lejlighed til at klippe omtalte herre.

Så kom den 9. april 1940, som Risgaard tydeligt husker. Han vågnede ved lyden af de tyske flyvemaskiner, skyndte sig at komme i tøjet og op på mejeripladsen, hvor folk havde samlet sig og nu diskuterede begivenhederne.

En måneds tid senere – den 5. maj 1940 – var det en helt anden og langt lykkeligere begivenhed, der var på dagsordenen. Da giftede Ingse og Jens Christian Risgaard sig nemlig, i øvrigt ved et dobbeltbryllup, hvor også Ingses tvillingesøster Karen blev gift. Efter brylluppet flyttede Ingse til Klejtrup, og begyndte at hjælpe til i salonen med håndvask, indsæbning m.m.

Ingse og Jens Chr. Risgaard – ganske vist nogle år senere

Efterhånden blev pladsen i de lejede lokaler hos købmand Nielsen dog for trang, og da Risgaard fik tilbuddet om at leje lokaler hos købmand Gundersen i ejendommen på Viborgvej 17 slog han til. Her var der betydeligt mere plads, og i den ene ende af huset (op mod Kastanjevej) blev der nu indrettet salon i stue-etagen, og lejlighed ovenpå. I den anden ende af huset havde købmand Gundersen sin forretning.

Der blev snart nok at se til i den nye salon, og for at aflaste Ingse lidt, fik Risgaard en aftale i stand med to af byens unge mænd – Aage Hølmkjær og Poul Mortensen – om, at de på skift kom og hjalp til med indsæbning, hårvask osv.

Der kom både mænd og kvinder i salonen, som mestrede alt indenfor frisørfaget, både klipning, barbering, permanent og fønbølgning osv. Risgaard fortæller her om bl.a. mode og metoder:

"Damernes hår blev i mine første år som frisør jernkrøllet – med fald og det hele. Senere kom permanenten – det var mest salmiakspiritus – det lugtede forfærdeligt. Hårfarvning har altid været brugt i min tid som frisør, også mændene fik farvet hår. Vi solgte også toupéer og parykker. Moden skiftede hele tiden; snart skulle håret være langt, snart kort, og det gjaldt både mænd og kvinder.

Jeg var medlem af Viborg Frisørmesterforening, og deltog i kurser og konkurrencer i Viborg. Modellerne var soldater, som fik 10 kr. for at lægge hoved til. Vi skulle give besked på kasernen om, hvornår soldaterne var færdige, da de jo skulle tilbage straks. Men vi sagde altid én time senere, end vi havde behov for at have dem, så de kunne nå at komme ud og bruge den 10-krone seddel, som de havde fået i løn. Jeg var da med i finalen 3 gange i de år."

I 1944 antog Risgaard sin første lærling, nemlig Uffe Reinholdt fra Skelhøje, der stod i lære 1944-46. Uffe er den eneste af lærlingene, som ikke kunne komme på fagskole, da Risgaard ikke havde noget svendebrev. Derfor måtte Risgaard aflægge svendeprøve i Viborg i 1944, og fik så endelig sit svendebrev.

FÆLLESREPRÆSENTATIONEN FOR DANSK HAANDVÆRK OG INDUSTRI

Centralforeningen for ydske Barbér- og Frisørlærlinge

Svendeprøvekommission gør vitterligt, at Aar 1944, den 5. Maj fremviste Jens Christian Peduren Risgaard født 18/12 1913 i Højslev Svendeprøve i Frisørfaget som bestod i Prøve efter Reglativet, hvilken Prøve ifølge Kommissionens Bedømmelse blev antagen.

Under Kommissionens Haand

Viborg, den 5. Maj 1944

Formand for Fællesrepræsentationen — Formand for Svendeprøvekommissionen

L'UNION CENTRALE DES INDUSTRIELS DU DANEMARK fait savoir.

Que le compagnon nommé à la page ci-contre a exécuté l'epreuve de compagnon exigée par son métier, et que la Commission chargée d'apprécier les épreuves de compagnon l'a jugée satisfaisante et l'a reçue unanimement.

THE NATIONAL ASSOCIATION OF DANISH MANUFACTURERS AND TRADESMEN makes known:

That the journeyman mentioned on the other side has executed the probation work required for his Trade, and that said work proved to be satisfactory and was unanimously accepted by the committee for judging journeymen's probation work.

DER CENTRALVERBAND DÄNISCHER INDUSTRIE- UND HANDWERKSVEREINE thut kund und zu wissen:

Dass der umstehend genannte Geselle das für sein Fach übliche Gesellenstück gemacht hat, welches von der betreffenden Prüfungskommission für gut befunden und einstimmig angenommen worden ist.

Au nom de l'Union Centrale, le Président. — On behalf of the Association, the Chairman. — Im Namen des Centralverbandes der Vorsitzende.

I alt 9 lærlinge blev udlært hos Risgaards, og blandt disse er Poul Erik Mørk, Aage Skaarup og Inge-Lise Jørgensen (nu gift Andersen, og med egen salon på Grønageren 4 i Klejtrup).
Ingse var ikke uddannet frisør, men lærte faget hos sin mand, og fik efterhånden sine egne kunder. De fleste lærlinge boede og spiste hos Risgaards, som altid har haft et godt og nært forhold til lærlingene. Risgaard betegner dem som "nogle dejlige mennesker", og han fortæller videre: "Jeg sagde

altid til mine lærlinge, "I skal love mig at være ærlige, og dét, som I hører i forretningen, skal ikke ud i byen", og jeg har heller aldrig hørt noget blive fortalt videre".

At hengivenheden var gensidig, fremgår tydeligt af et brev til Risgaards, som Uffe Reinholdt sendte sammen med et afsnit fra sin selvbiografi:
"Når jeg nu vil "belemre" Jer med den historie, skyldes det naturligvis min glæde over, at I begge er i live, for det er ingen hemmelighed, at når tanken eller talen falder på Klejtrup og Jer, så bliver jeg varm om hjertet, I betød utroligt meget for mig, I gav noget, som ingen andre kunne have givet, tryghed og forståelse og varme, det kunne sikkert godt en gang imellem være svært at have en knægt på 16 år liggende inde i stuen med halsbetændelse mindst hvert halve år – hvor mange ville ofre deres stue på det?? – det var blot et enkelt eksempel af en lang række, - derfor bliver jeg varm om hjertet".

Ingse og Risgaard sammen med tre af de tidligere lærlinge – fra venstre Aage Skaarup, Thorald Skaarup og Uffe Reinholdt

I sin bog skriver Uffe om læretiden i Klejtrup:
"Som man nu kan forstå, så er jeg nu installeret hos min gamle elskelige lærer Larsens svigersøn og datter - hos frisørmester Jens Christian Risgaard og fru Inge - samt deres lille datter, der også hed Inge. Fruen blev aldrig kaldt andet end Ingse. Risgaard, som jeg kaldte ham, var stor og kraftig, uden at være fed, næsten altid med en cerutstump i mundvigen, et rundt, tiltalende og venligt ansigt, der havde let til smil, en mand, man ikke kunne lade være med at synes om. Og jeg husker ikke, at jeg i de godt to år, jeg var i Klejtrup nogensinde fik skældud, - måske et "det må du sørme ikke" – sagt på hans brede vendelbomål, var det længste han gik".

Om selve salonen beretter Uffe:
"Huset, hvor salonen var indrettet, lå midt på "hovedgaden", et langagtigt toplanshus bygget midt i tyverne, og havde to lejligheder ovenpå og to forretninger nederst, en frisørsalon og en købmands-

butik. Det var købmanden, Skjøttgaard, der ejede ejendommen og købmandsforretningen. Foruden det nævnte var der allerøverst oppe et kammer, mit kammer, med skråvægge og et tagvindue af jern, og ingen varme. Toilet? – jo, nede i gården havde vi to WC-er med spand. En del af husene ned ad "hovedgaden" lå på en skråning, der gjorde, at den side, der vendte bort fra gaden, faktisk kom til at ligge i stueplan, vores hus lå op til en stikvej, der gik op til en med hovedgaden parallelløbende vej. Her boede skrædderen, Evald, i daglig tale kaldet Peris, der af og til fik fornøjelsen af at presse mine maximalbukser, når jeg skulle i byen".

Der skal også være plads til et par beretninger fra krigens tid. Der kom med tiden tyske flygtninge til Klejtrup; de blev indkvarteret i Missionshuset. Der var udsendt et opråb om, at de skulle behandles som alle andre kunder i forretninger og lignende, men Risgaard var ked af at få dem i sin salon, fordi de havde lus, hvilket sandsynligvis ville skræmme de lokale kunder væk. Den første flygtning, der kom til ham, var en kvinde med to drenge, som hun ville have klippet. Risgaard nægtede, og viste hende døren, men inden truede hun med at melde ham. Og ganske rigtigt, en dag dukkede to tyske officerer op i forretningen. Risgaard fortæller videre:

"Den ene kunne lidt svensk/norsk, og han spurgte mig, om det var mig, der ikke ville klippe flygtningene. Ja, det var mig, svarede jeg. Jamen, det skulle jeg, sagde han, om ikke jeg havde læst opråbet. "Det vil jeg ikke!", svarede jeg tilbage. Så sagde den anden soldat på tysk til ham, der snakkede med mig (jeg kunne godt forstå tysk, men det vidste de jo ikke), at han skulle sige til mig, at det skulle jeg, ellers havde de andre metoder til at få mig til det på. Hårene rejste sig i nakken af mig, jeg kunne levende forestille mig metoderne, og den svensktalende spurgte så, hvorfor jeg ikke ville klippe dem. Fordi de er lusede, svarede jeg. Det benægtede han, for det var ham, der havde opsynet med dem. Enden på det blev så, at jeg skulle tage dem i forretningen én gang om ugen – mandag fra kl. 8-11. Så havde jeg en time til at få gjort forretningen ren i, og kunne så tage almindelige kunder fra kl. 12."

Risgaard lod sig dog ikke sådan slå ud, og trak i sidste ende det længste strå:
"Således blev det, og den første dag kom der to flygtninge. Min lærling Uffe tog den ene, og jeg den anden. Vi havde aftalt, at de skulle klippes ad hekkenfeldt til, og de kom virkelig til at se forfærdelige ud. Vi klippede dem begge meget kort, og Uffe klippede sin kunde op i en "spids" midt på hovedet. Min så ikke meget bedre ud. Det var både de første og de sidste flygtninge, vi havde som kunder. Der kom aldrig flere – og det var jo også det, der var meningen med vores "mislykkede" klipninger".

Den tyske værnemagt kom også til Klejtrup, og skulle jo også klippes. Risgaard husker dem som høflige, ordentlige kunder, selv om man jo ikke kunne acceptere dét, de stod for.

En anden krigsepisode er følgende:
"Under krigen ringede Repholtz en dag til mig og sagde, at jeg skulle klippe tre mænd om aftenen. Han sagde hverken hvem de var, eller hvor de kom fra, og Repholtz skulle nok betale. Om aftenen kom de tre mænd så i store frakker. De var så "tykke" på maverne – det var maskingeværer, de

havde indenunder. De sagde til mig, at hvis tyskerne kom, skulle jeg forsvinde – de blev. Men det gjorde tyskerne nu ikke. De blev klippet og barberet, og jeg klippede dem flere gange derefter".
Uffe og ægteparret Risgaard havde nok at se til i salonen, og det blev nødvendigt med ekstra hjælp. I første omgang fik man fat i en frisør fra Skelhøje, som Uffe kendte. Han kom også fluks, men begyndte at sidde på kroen sammen med tyskerne og drikke, så han blev snart fyret. En anden medhjælp – Aage Balle fra Vammen – kom nu for at hjælpe til. Han havde ganske vist kun haft et kort kursus i klipning, men var god til at barbere. Desværre fægtede han sådan med barberkniven, at kunderne blev bange, og han måtte holde. Risgaard hjalp ham senere til at starte egen frisørsalon i Vammen.

Efter krigen var Risgaard en dag på vej i Brugsen. I smøgen ved slagteren stødte han på en mand, der spurgte, hvor han skulle hen. I Brugsen, svarede Risgaard forbavset, men manden sagde til hans forbløffelse: "Nej, du skal ej, du skal ned til købmanden, for det er nemlig mig!". Det viste sig at være hans gamle soldaterkammerat, Niels Laustsen, som havde åbnet købmandsforretning i Klejtrup.

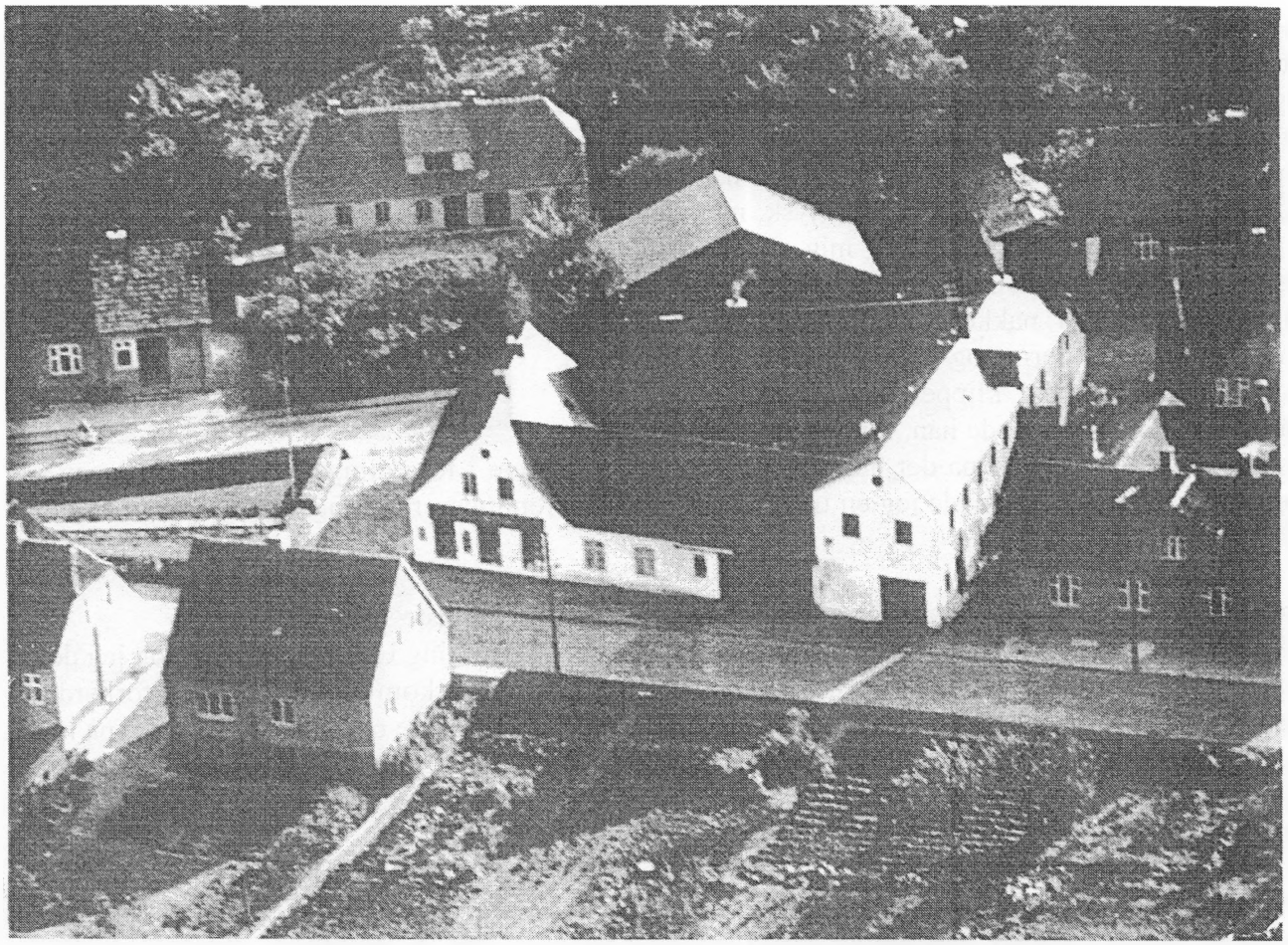

Luftfoto af "midtbyen" i Klejtrup. Risgaards hus blev bygget på én af de to grunde, som købmand Laustsen havde på den anden side af Skårupvej. Risgaards hus er huset i forgrunden.

Det viste sig nu, at Laustsen ejede to grunde ved siden af Brugsforeningen. Risgaard købte en grund af ham, og byggede sit eget hus med tilhørende salon i 1947 på Skårupvej 8. Huset blev bygget af murer Edvard Christensen, og kostede den svimlende sum af 24.000 kr. Øvrige håndværkere var: tømrer Bundgaard, installatør Mortensen og smed Viggo Nielsen. Her drev ægteparret Risgaard frisørsalon frem til 1975.

Det var dejligt at komme i eget hus, og salonen voksede i de følgende år. Ved siden af frisørgerningen reparerede Risgaard også ure – en interesse, der havde fulgt ham fra barne- og ungdomsårene.

Ægteparret Risgaard var driftige og energiske mennesker, som deltog levende i byens sociale liv, ofte i rollen som foregangsmænd. Som Risgaard selv siger: "Der var jo ikke fjernsyn dengang, så vi måtte jo finde på noget andet". I sine unge dage gik Risgaard til gymnastik med Niels Bundgaard som instruktør. Boksning var en anden interesse, og i 1937 deltog Risgaard i de Jyske Mesterskaber i boksning, og fik en flot bronzemedalje. I de første år, Risgaard var i Klejtrup, forsøgte man derfor også at stable et boksehold på benene, men det vandt ikke rigtigt gehør.
Risgaard er også manden, der fik stablet badmintonforeningen på benene, var ligeledes initiativtager til oprettelsen af Donorkorpset og var med i Røde Kors.

Som vi tidligere har omtalt i vores årshæfte var – og er - Risgaard en ivrig radioamatør, en interesse, han har haft lige siden barndommen.

En af ægteparrets fælles interesser var folkedansen, som de deltog i gennem mange år. Dilettantforestillingerne var en af parrets helt store interesser, og de deltog som instruktører og sminkører gennem mange år, og var også på instruktørkursus. Risgaard mindes, at man et år spillede en dilettantkomedie så mange gange på opfordring, at der blev råd til byens flagallé.

Efterhånden begyndte det dog at knibe for Ingse med at holde til det hårde, stående arbejde. Parret begyndte så småt at tænke på at afhænde salonen. For stadig at have et levebrød tog Jens Christian Risgaard et korrespondancekursus som ejendomsmægler. Han fik sit eksamensbevis, og solgte også nogle huse, det første i Viborg, og siden 3-4 stykker i Klejtrup.

I 1975 blev parret imidlertid enige om at sælge forretningen til Aage Skaarup, som lejede salonen. Aage udlejede senere damefrisørsalonen ud til Mona Nedergaard, men da hun fik egen frisørsalon på Skårupvej 30 (ved Vandværksvej), flyttede Aage sin forretning ned i Møllen.

Risgaards blev boende i huset, og Jens Christian Risgaard fik arbejde som værkfører på Tapdrup Radio i Tapdrup. Det var nogle gode år, men radioforretningen gik konkurs. Nu skulle Risgaard finde sig et andet arbejde, og lykken ville, at Poul Mortensen spurgte, om han havde lyst til at arbejde hos ham. Det ville Risgaard gerne, og de næste ca. 4 år, hvor han arbejdede her, beskriver Risgaard selv som nogle af de lykkeligste i sit liv.

I 1989 købte Ingse og Jens Christian Risgaard andelsbolig på Brovej 6 E. Her døde Ingse i 1999. Risgaard er stadig aktiv på mange områder. Interessen for "finmekanik" er ikke forsvundet, og han reparerer da gerne en gammel klokke/stueur, ligesom han dagligt bruger timer foran sin computer.

En lille detalje:

Til sidst har vi fundet en lille finurlig skrivelse, som vi ikke kunne stå for. Det er taget fra:

"Sundhedsvedtægt for Klejtrup Kommune" - underskrevet af sognerådsformand Søren Kr. Andersen og af indenrigsministeriet i henholdsvis 1960 og 1961.
Her omtales forholdsregler omkring sundheden i kommunen, og derfor er barberne også nævnt:

"Barber- og frisørstuer
§ 61

1. Sundhedskommissionen fører tilsyn med barberstuer og herre- og damefrisørstuer.
2. Lokalerne skal renses ved afvaskning så hyppigt, som sundhedskommissionen skønner det nødvendigt.
3. Barberen (frisøren) og hans personale skal udvise den største renlighed med deres person og redskaber. De skal under arbejdet være iført rene, hvide lærredskitler. Knive, sakse, kamme og børster samt andre instrumenter skal omhyggeligt renses og desinficeres før brugen.
4. Hvis barberen (frisøren) eller nogen af personalet lider af smitsom sygdom, hudsygdom eller vædskende sår i ansigtet, på hals, arme eller hænder, må den pågældende ikke deltage i arbejdet.
5. For så vidt barberen (frisøren) eller nogen af hans personale har været i berøring med en for smitsom mistænkt person, skal lærredskitlen straks skiftes og hænder og arme meget omhyggeligt vaskes i varmt sæbevand under anvendelse af neglebørste, derefter i sprit og sluttelig i en desinficerende vædske. Alle de benyttede instrumenter skal desinficeres ved mindst 20 minutters kogning i vand eller saltopløsning eller ved sterilisation i hed luft.
6. Giftige hårfarvningsmidler (parafenylendiamin) eller giftige håraffarvningsmidler må ikke anvendes, heller ikke hårtørringsmidler, der kan være skadelige for huden. Røntgenbehandling af hår eller hovedbund er forbudt.
7. Adgang til behandling i barber- og frisørstuer skal formenes personer, som lider af smitsomme hudsygdomme. Hvis det kommer til forretningsindehaverens kundskab, at nogen person med akut smitsom sygdom af hvilken som helst art er blevet behandlet i lokalet, skal dette straks anmeldes for sundhedskommissionen, og lokalet skal eventuelt desinficeres på det offentliges bekostning i den udstrækning, som embedslægen foreskriver.
8. Hunde må ikke medtages i lokalet.
9. Spytning er forbudt
10. Under behandling skal kunden ved barbering have en nyvasket serviet om halsen, ved hårklipning en papirstrimmel, vat, nyvasket lærredsserviet eller deslige, som hindrer frisørkåbens direkte berøring med halsen. Desuden skal der på stolens ryg, for så vidt kundens hoved berører denne, være anbragt papir, der skiftes for hver kunde. I lokalet skal forefindes en kumme eller kurv, hvori servietten henkastes efter brugen.
11. Alt håraffald skal straks efter klipningen fjernes.
12. I ejendomme, i hvilke der findes barberstuer, skal der i umiddelbar nærhed af virksomhedens vandklosetanlæg installeres vaskekummer med rindende vand. Det påhviler virksomhedens indehaver at sørge for, at der til stadighed ved håndvasken forefindes sæbe, neglebørste og propert håndklæde.
13. Et eksemplar af de i denne paragraf indeholdte bestemmelser underskrevet "sundhedskommissionen" skal findes ophængt på et iøjnefaldende sted i enhver barber- eller frisørstue.
14. Sundhedskommissionen kan give nærmere forskrifter angående renlighedstilstanden i barber- og frisørstuer."

Året der gik

Af Ragna Kolind

Nogle år sker der mere i sognet end andre år. 2001 var et af de år, hvor livet gik sin gang uden de store omvæltninger. Men én ting vil året blive husket på – nemlig indvielsen af **Klejtrup Senior og Aktivitetscenter**. Den 2. juni var der indbudt til reception i det nye ældrecenter, og der havde forinden været stor travlhed både blandt håndværkerne, kommunens folk, pensionisterne i Klejtrup og Lokalhistorisk Forening.
Resultatet var blevet flot – og godt. Mange mennesker mødte op til den store begivenhed. Der blev uddelt mange gode ønsker for centrets fremtid af de forskellige talere, og borgmester Gunnar Korsbæk afslørede centrets navn – Klejtrup Senior og Aktivitetscenter.

Sammen med fælleslokalerne ligger der 8 dejlige ældreboliger, som alle er lejet ud, og der er stor aktivitet i centrets lokaler. Der laves træarbejde, håndarbejde osv., men der spilles også kort, drikkes kaffe, holdes foredrag og meget mere. Alt sammen aktiviteter som ikke er nye for sognets beboere, men som nu har fået nogle dejlige rammer.

Og som allerede nævnt op til flere gange - lokalhistorisk forening fået dejlige lokaler til arkivet.

Også fra foreningens side håber vi på at kunne være med til at skabe "liv" i centret, og vores håb er også, at vi kan være med til at trække de lidt yngre til centret.
Og det er startet godt. Vi har nu "boet" i centret i ¾ år, og det er en fryd at færdes dernede. Så skulle din vej komme forbi – så kig ind til os. Vi har mange, mange ting – og du vil helt sikkert kunne finde noget, der vil vække minder hos dig. Vi har åbent alle onsdage fra 14 til 17, men kommer du lang vejs fra, kan du aftale et andet tidspunkt med en fra bestyrelsen. Tlf.nr. finder du på næste side.

%%%%%%%%

Gamle protokoller

Over hele landet gøres der en stor indsats for at få registreret alle gamle foreningsprotokoller m.m. Derfor vil vi også gerne efterlyse sådanne fra vores sogn.
Har du en protokol liggende, eller kender du nogen som har, så vil vi meget gerne høre om det. Vi har allerede mange protokoller i vores varetægt, men der mangler stadig nogle – og måske findes der også nogle, som vi slet ikke aner har eksisteret.
Vores ønske er selvfølgelig at måtte overtage de gamle protokoller på et tidspunkt, men skulle nogle af vore foreninger have gamle protokoller til at ligge, som I endnu ikke vil af med, vil vi i hvert fald i første omgang gerne låne dem, så vi kan få dem registreret som eksisterende.

Så kig lige i gemmerne – og giv os et praj. Det vil vi blive utrolig glade for.

FAKTA OM FORENINGEN

Formålsparagraf:
at samle alle interesserede for udbredelse af kendskabet til Klejtrup sogns historie.

Medlemmer:
Medlemsskabet er et husstandsmedlemsskab, og alle med interesse for Klejtrup sogn kan optages som medlem.
Foreningen tæller pr. 31.12.2001 184 husstandsmedlemsskaber fordelt over hele landet – og i udlandet.

Bestyrelsen:
Formand Ragna Kolind, Skårupvej 29, Klejtrup 9500 Hobro – tlf. 98546704
Næstformand Britta Laursen, Kildebakken 15, 8800 Viborg – tlf. 86 67 44 68
Kasserer Søren O. Sørensen, Skårupvej 7, Klejtrup 9500 Hobro – tlf. 98546271
Sekretær Mona Finderup, Niels Bødkersvej 6, Hvornum 9500 Hobro – tlf. 98547015
Grethe Vammen, Fuglevænget 14, Klejtrup 9500 Hobro – tlf. 98546134
Asta Olsen, Brovej 6C, Klejtrup 9500 Hobro – tlf. 98546049
Carit Dahl Sørensen, Søvej 4, Klejtrup 9500 Hobro – tlf. 98546423

Lokalhistorisk Arkiv:

Foreningen driver et lokalhistorisk arkiv på adressen....

Klejtrup Senior- og Aktivitetscenter, Midtvej 2, Klejtrup

Arkivet råder over et stort materiale – bl.a. .....

Avisafskrifter fra 1850'erne til ca. 1940
Avisudklip fra hele 1900-tallet
Kirkebøger på microfilm fra Klejtrup og alle omkringliggende sogne: Hvilsom, Snæbum, Hvornum, Lindum, Bigum, Vammen, Hersom, Bjerregrav, V. Tostrup og Roum.
"Oversættelse" af den gamle kirkebog fra Hersom, Bjerregrav, Klejtrup fra 1722 til 1814.
Folketællinger på CD Rom fra hele landet
Interview på bånd med nulevende og afdøde Klejtrup-borgere
Skolebilleder, konfirmationsbilleder og en meget stor amatørfotosamling
Gamle skolebøger
Offentlige- og private papirer
Foreningsprotokoller, kassebøger o.l. – f.eks. alle mejeriets bestyrelsesprotokoller
Erindringer, lokalhistoriske bøger osv.
Matrikelkort, skøder og meget andet.